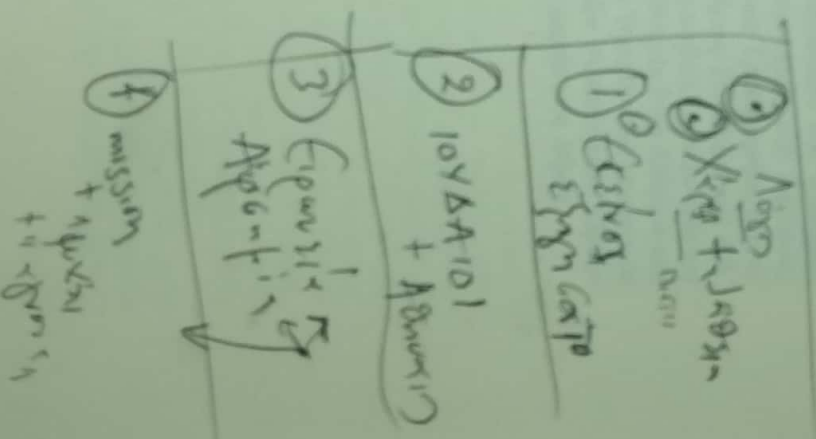

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

Τόμος Β'
(Κεφ. η' - ιβ')

ΑΘΗΝΑΙ 2009

Κατ' ἄλλη γνώμη, προκειμένου περί τοῦ ποιμένος Χριστοῦ εἰδικῶς, «*θηρῶν*» ἐννοεῖται ὁ Μωυσῆς ἢ ὁ πρόδρομος Ἰωάννης. Ἀλλά καί αὐτή ἡ γνώμη δέν φαίνεται ὀρθή, διότι ἐδῶ δέν πρόκειται περί τοῦ ποιμένος Χριστοῦ εἰδικῶς, ἀλλά περί τοῦ ποιμένου γενικῶς, περί ὅλων τῶν ποιμένων δηλαδή. Ὅρθή σ' ἑμῶς φαίνεται ἡ γνώμη, ὅτι στή λέξ «*θηρῶν*» δέν πρέπει ν' ἀναζητοῦμε ἀλληγορικὴ ἐννοία, διότι στίς παραβολὰς ὑπάρχουν καί σημεία, τὰ ὅποια δέν ἔχουν τέτοια ἐννοία. Ἡ φράσι, «*Ταῖς ἑθνομῶδες ἀνάγει*», σημαίνει ἀπλῶς, ὅτι ὁ ποιμὴν ὡς ἰδιοκτήτης τοῦ ποιμῆνι δέν ἐμποδίζεται νὰ εἰσέλθῃ στή μάνδρα τῶν προβάτων, ἀλλ' εἰσέρχεται ἐλευθέρως.

Τὸν ποιμένα ἐν ἀντίθεσι πρὸς τὸν κλέπτη καί ληστή δέν διακρίνει μόνον ὁ τρόπος τῆς εἰσόδου του στή μάνδρα τῶν προβάτων, ἀλλά καί ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖο συμπεριφέρεται πρὸς τὰ πρόβατα. Ὁ κλέπτης καί ληστής ἀρπάζει τὰ πρόβατα βιαίως. Ὁ ποιμὴν ἀπλῶς *καλεῖ*, φωνάζει, τὰ πρόβατά του. Τὰ φωνάζει μὲ ἀγάπη. Καί τὰ φωνάζει μὲ τὸ δικαίωμα. Στὴν Ἀνατολή οἱ ποιμένες συνηθίζουν νὰ δίνουν στὰ πρόβατά τους εἰδικὰ ὀνόματα, βασιζόμενα στὸ χρῶμα ἢ σὲ ἄλλα χαρακτηριστικά τους. Τὰ πρόβατα ἀναγνωρίζουν τὴ φωνὴ τοῦ ποιμένου των, καί ἀμέσως χωρίζονται ἀπὸ τὰ ἄλλα πρόβατα, τὰ ὅποια εἶναι δυνατό νὰ ὑπάρχουν στήν αὐτὴ μάνδρα καί ν' ἀνήκουν σὲ ἄλλο ἢ ἄλλους ποιμένες. Καί οἱ ποιμένες λογικῶν προβάτων ὁμιλοῦν στὰ λογικὰ πρόβατα μὲ ἀγάπη καί στοργή, καί προσπαθοῦν νὰ τὰ γνωρίζουν προσωπικῶς, καί νὰ τὰ προσφωνοῦν ὀνομαστικῶς. Καί τὰ λογικὰ πρόβατα ἀναγνωρίζουν τοὺς ποιμένες τους καί ὑπακούουν σ' αὐτούς. Ὅμιλοῦμε, ἐννοεῖται, γιὰ τοὺς πραγματικούς ποιμένες καί γιὰ τὰ καλὰ πρόβατα.

Ὁ ποιμὴν διακρίνεται ἐπίσης γιὰ τὴ φροντίδα του γιὰ τὰ πρόβατά του. «*Ἔξωγει αὐτὰ*». Τὰ βγάζει ἀπὸ τὴ μάνδρα, γιὰ νὰ τὰ ὀδηγήσῃ σὲ βοσκή καί σὲ νερό. Ἔτσι κάνει καί ὁ ποιμὴν τῶν λογικῶν προβάτων. Τρέφει τὰ λογικὰ πρόβατα μὲ τὸν οὐράνιο ἄρτο, τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, καί τὰ ποτίζει μὲ τὸ νόημα τῆς θείας διδασκαλίας. Ὁ δὲ ποιμὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἀνώτερος σὲ προνόμιο ἀπὸ τὸν ποιμένα τῆς Συναγωγῆς, τρέφει τὰ λογικὰ πρόβατα καί μὲ τὸ σῶμα καί τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, καί τὰ δυναμώνει καί μὲ τὴ χάρι, ποὺ ἀπέρριψε ἀπὸ τὴ θύρα τοῦ Χριστοῦ.

Στίχ. 4-5: «*Καὶ δεῦν ἐὰν τις ἀρβύρα ἐβλήῃ, ἡγορεύσει αὐτὸς περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐὰν ἀρβύρα αὐτῷ ἀκολουθῆ, ἐπὶ αὐτῷ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἄλλοτριῶν δὲ αὐτὸ μὴ ἀκολουθήσῃ, ἀλλὰ φέροντα ἐπ' αὐτοῦ, ἐπὶ αὐτῷ αὐτῷ τὴν φωνὴν*».

Τὸ «*καθίστα*» σημαίνει «*γνωρίζουσι*». Τὸ «*ἄλλοτριῶν*» σημαίνει «*ἄλλος, ξένος*».

Μεταφράζουμε: «*Καὶ ὅταν βγάλῃ τὰ ἰδικὰ τοῦ πρόβατα ἑμοῦ, πηγαινέ μπροστά ἀπ' αὐτὰ, καί τὰ πρόβατα τὸν ἀκολουθοῦν, διότι γνωρίζουν τὴ φωνὴν του, ἐπὶ ἄλλον δέν ἔ ἀκολουθήσονται, ἀλλὰ τὰ φύγουν ἀπ' αὐτόν, διότι δέν γνωρίζουν τὴ φωνὴν τῶν ξένων*».

Ὁ ποιμὴν μένει μέσα στή μάνδρα τῶν προβάτων, μέχρι νὰ διαχωρίσῃ ὅλα τὰ ἰδικὰ τοῦ πρόβατα ἀπὸ τὰ ἄλλα πρόβατα, ποὺ βρίσκονται μέσα στήν αὐτὴ μάνδρα. Ὁ ποιμὴν προσέχει, ὥστε νὰ μὴ ἀπομείνῃ μέσα στή μάνδρα αὐτὴ ἀπὸ τὰ ἰδικὰ τοῦ πρόβατα. Τοῦτο ἀλληγορικῶς καί ὡς πρὸς τὸν Μεσσία εἰδικῶς σημαίνει τὴν ἔξοδο τῶν προβάτων τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τὴ Συναγωγὴ. Οἱ Φαρισαῖοι «*ἐξέβαλον ἔξω*» τὸν πρῶτον ἐκ γαστρὸς τυφλοῦ (Ἰωάν. 9 34). Ἐπίσης εἶχαν λάβει τὴν ἀπόφασι ν' ἀποβάλουν ἀπὸ τὴ Συναγωγὴ κατὰ ὁμολογητὴ τοῦ Ἰησοῦ (Ἰωάν. 9 22). Ἰουδαϊσμός καί Χριστιανισμός ἦσαν σὲ ἀντίθεσι. Γι' αὐτὸ καί ὁ Χριστὸς διαχώρισε τοὺς ἰδικούς του ἀπὸ τοὺς ἀπίστους Ἰουδαίους. Ἔγαλε τοὺς πιστοὺς ἀπὸ τὴ Συναγωγὴ καί ἀποτελέσαν τὴν Ἐκκλησίαν του. Στὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολὴ (1γ' 13) περιέχεται ἡ προτροπὴ πρὸς τοὺς ἀκολουθοῦντες τοῦ Ἰησοῦ: «*Ταῖς ἐξεργασίαις πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς συναγωγῆς*».

Ὁ ποιμὴν, ἀφοῦ βγάλε ἀπὸ τὴ μάνδρα τὰ ἰδικὰ τοῦ πρόβατα, «*ἐμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται*». Ἔτσι συμβαίνει στήν Παλαιστίνη, ὁ ποιμὴν δέν πηγαινέ πίσω, ὅπως ἄλλοῦ, ἀλλὰ μπροστά ἀπὸ τὰ πρόβατα. Καί ὁ Χριστὸς, ὁ μέγας ποιμὴν, προπορεύεται τῶν λογικῶν προβάτων του. Προπορεύεται στὸν ἀγῶνα ἐπὶ τοῦ κακοῦ καί τῶν κακῶν. Προπορεύεται στοὺς διωγμούς. Προπορεύεται στίς θλίψεις. Προπορεύεται στὸ μαρτύριο. Προπορεύεται στήν ὑπομονή, στήν ἀγιότητα, ὄντας ἀπολύτως ἀγιος. Προπορεύεται στήν διδασκαλίαν ἀποστασι, ὄντας «*πραπίτευτος ἐν τῶν νεκρῶν*» (Κολ. α' 18, Ἀποκ. α' 3). Προπορεύεται στήν ἀνοδοι στὸν οὐρανὸν, ὅπου «*ἐπρόκειτο ἀπὸ τῶν ἐξ ἑσθῆς αἰσθητῶν*» (Ἑβρ. στ' 20). Προπορεύεται σὲ ὅλα, καί εἶναι «*ὡς πᾶσι αὐτῶν πραπίτευτος*» (Κολ. α' 18), καί «*ὡς πᾶσι αὐτῶν ἀποκαταστήσει*».

2
α(υ)ή
3
4
5

σάμει τοῖς ἰησοῦν αὐτοῦ» (Α' Πέτρ. β' 21). Ὅπως δὲ ὁ μέγας ποιμὴν, ὁ Χριστὸς, προπορεύεται καὶ πρωτεύει καὶ γίνεται ὑπόδειγμα, ἔτσι μετὰ τὸ Χριστὸ καὶ οἱ μικροὶ ποιμένες πρέπει νὰ προπορεύωνται, νὰ πρωτεύουν καὶ νὰ γίνωνται ὑποδείγματα τῶν ποιμνίων. Ἰδίως νὰ προπορεύονται σὲ ἀγῶνες ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ ἐναντίον τῶν αἰρέσεων, τῶν δημοσίων ἀσεβειῶν καὶ τῶν δημοσίων σκανδάλων στὸν ἐκκλησιαστικὸ, ἔθνικὸ, πολιτικὸ καὶ κοινωνικὸ χῶρο. Σήμερα δυστυχῶς πολλὲς μάχες τῆς Ἐκκλησίας χάνονται, ἢ μᾶλλον δὲν γίνονται καθόλου, διότι δὲν ὑπάρχουν ἀγωνιστικοὶ ποιμένες, γιὰ νὰ πηγαίνουν μπροστὰ, νὰ γίνωνται μπροστάρηδες κατὰ τὴ δημῶδη ἔκφρασι, νὰ συντονίζουν καὶ νὰ κατευθύνουν ἀγῶνες. Οἱ ἐξαιρέσεις εἶνε σπανιώτατες.

Τὰ πρόβατα ἀκολουθοῦν τὸν ποιμένα τους, διότι γνωρίζουν τὴ φωνὴ του. Ἐτσι καὶ τὰ λογικὰ πρόβατα ἀκολουθοῦν τὸν πνευματικὸ ποιμένα, διότι γνωρίζουν τὴ φωνὴ του, φωνή, ἢ ὅποια ἐκφράζει τὴ χριστιανικὴ διδασκαλία, τὴν εὐσέβεια καὶ τὴν ἀγάπη. Ἀλλὰ πρῶτα βεβαίως ὁ παραβολικὸς λόγος, ὅτι τὰ πρόβατα ἀκολουθοῦν τὸν ποιμένα, σημαίνει, ὅτι οἱ πιστοὶ ἀκολουθοῦν τὸ Χριστὸ, διότι γνωρίζουν τὴ φωνὴ του, τὸ Εὐαγγέλιό του, καὶ ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιό του ἀναγνωρίζουν, ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ Κύριός τους καὶ ὁ Θεός τους, ποῦ τοὺς ἀγαπᾷ, τοὺς δημιούργησε, καὶ θυσιάσθηκε, γιὰ νὰ τοὺς λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ νὰ τοὺς σώσῃ στὴ βασιλεία του.

Τὰ πρόβατα ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ποιμένα τους δὲν ἀκολουθοῦν ἄλλον, ἀλλὰ φεύγουν δραμαίως ἀπ' αὐτόν, διότι δὲν γνωρίζουν τὴ φωνὴ τῶν ἄλλων, τῶν ξένων. Αναφέρεται, ὅτι Σκῶτος περιηγητὴς ἄλλαξε τὰ ἐνδύματά του μὲ τὰ ἐνδύματα ποιμένος στὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἀποπειράθηκε νὰ ὀδηγήσῃ τὰ πρόβατα. Ἀλλὰ τὰ πρόβατα ἀκολουθοῦσαν τὴ φωνὴ τοῦ ποιμένος καὶ ὄχι τὰ ἐνδύματά του! «Οἱ ἄλλότριαι», οἱ ἄλλοι, οἱ ξένοι, τοὺς ὁποίους δὲν ἀκολουθοῦν τὰ πρόβατα, διότι δὲν γνωρίζουν τὴ φωνὴ τους, εἶνε οἱ πλάνοι καὶ οἱ ἀπατεῶνες, οἱ ψευδοδιδάσκαλοι καὶ οἱ ψευδόχριστοι, οἱ κλέπτες καὶ οἱ ληστές. Αὐτοὶ ἔχουν ἄλλη φωνή, διαφορετικὴ καὶ ἀντίθετη ἀπὸ τὴ φωνὴ τοῦ Κυρίου, τὴ φωνὴ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀγάπης. Καὶ γι' αὐτὸ τὰ λογικὰ πρόβατα δὲν τοὺς ἀναγνωρίζουν καὶ δὲν τοὺς ἀκολουθοῦν.

Στίχ. 6: «Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. Ἐκείνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἢ ἐλάλει αὐτοῖς».

Ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ στοὺς πέντε προηγουμένους στίχους χαρακτηρίζεται ἐδῶ ὡς «παροιμία» μὲ τὴν ἔννοια «παραβολή, ἀλληγορία». Τὸ δὲ «οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν» σημαίνει «δὲν κατάλαβαν τί σημαίνουν».

Μεταφράζουμε: «Αὐτὴ τὴν παραβολὴ εἶπε σ' αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς. Ἀλλ' ἐκείνοι δὲν κατάλαβαν τί σημαίνουν αὐτά, τὰ ὅποια τοὺς ἐλεγ».

Γιατί ὁ Κύριος μίλησε στοὺς Ἰουδαίους παραβολικῶς, ἀλληγορικῶς, ἀλλὰ λέγοντας καὶ ἄλλα ἔννοώντας. Κατὰ τὸν Θεοφύλακτο μίλησε πρὸς αὐτοὺς ἀσαφῶς, «ἵνα προσεκτικωτέρους ποιήσῃ». Ὁ ἴδιος ὁμοίως ὁ Χριστὸς, ὅταν οἱ μαθηταὶ τοῦ ὑπέβαλαν τὸ ἐρώτημα, «Διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;», ἀπάντησε: «Ὅτι ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται» (Ματθ. ιγ' 10-11).

Ὁ Χριστὸς δηλαδὴ μιλοῦσε παραβολικῶς, διότι ἡ τιμὴ νὰ γνωρίσουν τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν δόθηκε στοὺς μαθητάς, οἱ ὅποιοι ἦταν καλοπροαίρετοι καὶ ἔδειχναν ἐνδιαφέρον νὰ μάθουν, καί, ὅταν δὲν κατάλαβαν, ρωτοῦσαν τὸ Χριστὸ. Ὁ δὲ Χριστὸς «κατ' ἴδιαν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλεξε πάντα» (Μάρκ. δ' 34). Στοὺς κακοπροαίρετους δὲν δόθηκε ἡ τιμὴ νὰ γνωρίσουν τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, διότι δὲν ἄξιζαν τέτοια τιμὴ. Αὐτοὶ δὲν ἐνδιαφέρονταν γιὰ τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν καὶ τίς σχετικὲς πρὸς αὐτὴν ἀλήθειες, ἀλλ' ἐνδιαφέρονταν γιὰ τὴ βασιλεία τῆς γῆς καὶ τὴν ἐδῶ εὐζωία τους, τὴν καλοπέρασι.

Ὁ παρὼν παραβολικὸς λόγος τοῦ Ἰησοῦ περὶ ἐκείνου, ὁ ὁποῖος δὲν εἰσέρχεται στὴ μάνδρα τῶν προβάτων «διὰ τῆς θύρας», ἀλλὰ «ἀλλαχόθεν», καὶ εἶνε «κλέπτης καὶ ληστής», οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς δὲν ἦταν δύσκολο νὰ κατάλαβουν, ὅτι ἀναφερόταν σ' αὐτοὺς. Ἀλλὰ δὲν κατάλαβαν ἐξ αἰτίας τῆς ὑπερηφανείας καὶ τῆς οἰήσεως των. Ποῦ ἄφηγε ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἡ οἰησί τους νὰ κατάλαβουν καὶ νὰ παραδεχθοῦν, ὅτι αὐτοὶ εἶνε κλέπτες καὶ ληστές; Αὐτοὶ εἶχαν τὴν ψευδαίσθησι, ὅτι εἶνε οἱ νόμιμοι καὶ ἀναγνωρισμένοι ταγοὶ καὶ ὀδηγοὶ τοῦ Ἰσραὴλ, οἱ ποιμένες καὶ οἱ διδασκαλοὶ τοῦ λαοῦ.

Μήπως καὶ στὸν ἐκκλησιαστικὸ χῶρο δὲν ὑπάρχουν κληρικοὶ, οἱ ὅποιοι εἶνε κλέπτες καὶ ληστές τῆς ἐξουσίας καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐν τούτοις, λόγῳ τοῦ ἐγωισμοῦ τους, τρέφουν τὴν ψευδαίσθησι, ὅτι εἶνε ποιμένες καὶ διδασκαλοὶ τοῦ νέου Ἰσραὴλ, τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ;

Στίχ. 7-8: «*Ἔσται ἐν πόρτῳ αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς: Ἀμὴν ἄμην λέγει ἡμεῖς ἐν ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. Πάντες οὖν ἤλθον ἐπὶ ἡμεῖς, ἀλλ' οὐκ εἰσὶ καὶ ληστῆς ἀλλ' οὐκ ἠνοήτως αὐτῶν τὰ πρόβατα.*»

Τὸ *εὐαγγέλιον* ἢ εἶναι τῆς ἀκολουθίας καὶ σημαίνει «γι' αὐτὸν ἢ εἰς μεταβατικὸ καὶ ἐξηγητικὸν εἶδος. Κατὰ τὴν πρώτην ἑδοχὴν, ἵνα οἱ Φαρισαῖοι δὲν καταλάβωσι τί ἠνοήτως ὁ Ἰησοῦς μὲ τὴν παραβολὴν τῶν στίχ. 1-5, γι' αὐτὸ τώρα λέγει νέα παραβολή. Ἀλλὰ μήπως καὶ τῆ νέα παραβολὴ καταλάβωσι οἱ Φαρισαῖοι, μήπως αἰσθάνονται ὅτι δὲν εἶναι ποιμένες, ἀλλὰ κλέπτες καὶ ληστές. Ὅπως εἶπαμε, ὁ Κύριος μελοῦσε μὲ παραβολάς, γιὰ νὰ μὴ καταλαβαίνωσι οἱ κατασκευασμένοι, διότι δὲν ἔδωκε νὰ καταλαβαίνωσι. Κάνουμε πρὸς τὴ δεύτερη ἑδοχὴ ὅτι τὸ *εὐαγγέλιον* εἶναι μεταβατικὸ καὶ ἐξηγητικὸν εἶδος. Τὸ *εὐαγγέλιον* τῆς τελευταίας προτάσεως τοῦ χωρίου σημαίνει «γι' αὐτὸν».

Μεταφράζουμε: «*Ἔστι δὲ πάλιν ὁ Ἰησοῦς: Ἀληθινὸν εἶπα ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. Ὅσοι, οὖν, ἤλθον πρὶν ἀπὸ μένα, εἰναι κλέπτες καὶ ληστές.*»

Ὁ Ἰησοῦς μάλιστα προσηγορεύεται γιὰ εἰσοδοὴ στὴ μέθοδο τῶν προβάτων «ἐν τῇ θύρῃ» (στίχ. 1, 2). Ἀλλὰ δὲν προσδιορίζει τί σημαίνει μὲ τὴ λέξ. «θύρα». Τώρα προσδιορίζω κατὰ τρόπον ἑμφαντικὸ καὶ κατηγορηματικὸ λέγοντας: «*Ἀμὴν ἄμην λέγει ἡμεῖς ἐν ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων.*» Ὁ Ἰησοῦς εἶναι ἡ θύρα, ὅπως εἶπαμε, ἵνα οἱ Φαρισαῖοι εἶναι ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεός. Ἡ εἰσοδοὴ ἐπισημασμένη καὶ προσηγορευμένη εἰσέρχεται στὴν μέθοδο τῶν προβάτων ὡς ποιμὴν καὶ ὅχι ὡς κλέπτης καὶ ληστής, ὅπως αἰσθάνεται «ἐν τῇ θύρῃ», ταυτάσθ, διὰ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μὲ ἄλλας λέξεις, κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ. Στὴν προσηγορευμένη ἐπισημασμένη ὁ Ἰησοῦς Χριστός λέγει: «*Πάντες οὖν ἤλθον ἐπὶ ἡμεῖς, ἀλλ' οὐκ εἰσὶ καὶ ληστῆς. Λέγοντας ὁ Ἰησοῦς: «ὅσοι ἤλθον ἐπὶ ἡμεῖς, ἡμεῖς ὡς ποιμὴν καὶ ἠνοήτως καὶ προσηγορευτὸν ποιμένες». Ἐκφράζεται δηλαδὴ ὅπως π.χ. βασιλεὺς, ὅταν λέγει: «οἱ πρὸ ἡμεῶν» καὶ ἠνοήτως τοὺς προσηγορευτὸν βασιλεὺς. Λέγοντας ἔπισθε, «Πάντες... ἀλλ' οὐκ εἰσὶ καὶ ληστῆς, ἠνοήτως ὅτι οὖν, ὅσοι ἤλθον ὡς ποιμένες καὶ δὲν εἰσῆλθον στὴ μέθοδο τῶν προβάτων «ἐν τῇ θύρῃ», δι' αὐτοῦ, ὅσοι αὐτοὶ δὲν εἶναι ἀληθινὸν ποιμένες, ἀλλὰ ψευδοποιμένες, ἐκμεταλλεῦνται καὶ δικαστὲς τοῦ λαοῦ, κλέπτες καὶ ληστές. Γι' αὐτὸ *εὐαγγέλιον* αὐτῶν τὰ πρόβατα. Τὸ λογικὸ*

δηλαδὴ πρόβατα, οἱ εὐσεβεῖς δὲν τοὺς ἀκούσαν, δὲν τοὺς παραδέχθησαν, δὲν τοὺς ἀκολούθησαν. Ἀληθινὸν ποιμένες ἠνοήτως εἶναι οἱ προφήτες καὶ ὅσοι ἄλλοι ἤλθον καὶ εἰσῆλθον στὴ μέθοδο τῶν προβάτων διὰ τοῦ Ἰησοῦ ὡς Κυρίου καὶ Θεοῦ. Τὸ λογικὸ πρόβατα, οἱ εὐσεβεῖς, ἀκούσαν αὐτοὺς, τοὺς ἀπειταλμένους ἀπ' αὐτὸν καὶ ἀληθινὸν ποιμένες.

Πολὺς λόγος εἰς ἡμέρας μας γίνεται παρὶ ὑποκοφῆς στοὺς κληρικούς. Ἀλλ' ὅταν κληρικός, ὅσοι ὑψηλὸ ἀξίωμα καὶ δὲν κατέχη φρονησὶ, λέγει καὶ ἀπαιτῆ πράγματα ἀντίθετα πρὸς τὴ διδασκαλία καὶ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, δὲν τὰ κάναμε ὑποκοφῆ, δὲν τὰ συμμορφωθῶμε πρὸς αὐτοὺς, ἀλλὰ εἴ ἀντιδράσωμε σθεναρῶς, ὅπως ὁ δὲ γινετῆς τυφλὸς στοὺς Φαρισαίους. Ἔτσι εἴ ἀποδειξώμε, ὅτι εἴμεθα συναισθητοὶ χριστιανοί. Ἔτσι εἰς ἡμέρας μας ἀρκεῖται ν' ἀντιδράσωμε κατὰ τὴν αἰσθητικότητά, οἱ ὅσοι, ἐν ἀνάσσει δέξω τῆς ἀγάπης, φροσῶν καὶ ἡμερῶν ἀντίθετα πρὸς τὴ διδασκαλία καὶ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, γινώσκωσι πρεσβύτες τῆς Ὀρθοδοξίας.

Στίχ. 9: «*Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα ἢ ἡμεῖς ἐν τῇ εἰσοδῇ, καθήσονται, καὶ εἰσελεύσονται καὶ ἔξελθόντες, καὶ ἐπιμὴν εἰρήσονται.*»

Τὸ *καθῆσονται καὶ ἔξελθόντες* σημαίνει «ἐν εἰσέρχεται καὶ δὲ ἀφίσκειται: τὸ *εἰσοδοὴ* καὶ τὸ *εἰσέρχεται*. Τὸ *επιμὴν εἰρήσονται* σημαίνει «ἐν βρῖσκει βρῖσκει, προσηγορευτῆ».

Μεταφράζουμε: «*Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα. Ὅσοις παράση ἀπὸ μένα, τὰ σωτῆ. Καὶ τὰ βρῖσκει καὶ τὰ βρῖσκει, καὶ τὰ βρῖσκει προσηγορευτῆ.*»

Στὴν προσηγορευμένη στίχ. 8 ὁ Ἰησοῦς ἔκανε ἀναφορά στὴν προσηγορευμένη ἐπισημασμένη. Τώρα εἰς ἀναφορά στὴν χριστιανικὴ ἐπισημασμένη. Καὶ ἡμεῖς γιὰ τὸν ἑαυτοῦ τοῦ ὡς «θύρας» ἔχει ἐν σχέσει πρὸς τοὺς κλέπτες καὶ ληστές, οἱ ὅσοι δὲν εἰσέρχονται «ἐν τῇ θύρῃ», οὗτοι ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ποιμένες εἰσελθόντες, οἱ ὅσοι εἰσέρχονται «ἐν τῇ θύρῃ», ἀλλ' ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἀνηνάσσει γινώσκω, οἱ ὅσοι εἰσέρχονται «ἐν τῇ θύρῃ». Τὴ διακρίσει στὸ στίχ. 7, «*Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα*», ἵνα ἀποδεικνύεται τώρα στὸ στίχ. 9. Ἡ ἀντιπαράση «*Ἐγὼ*» προτάσσεται μὲ ἡμεῖς.

Ἡ φράση, «*ἐν τῇ εἰσοδῇ, καθήσονται*», σημαίνει, ὅτι ὁ Χριστός ὡς «θύρας» ἔχει σημασία γιὰ τὸ μέγιστο πρᾶγμα, ποὺ ἀφορᾶ τὸν ἄνθρωπο, τὴ σωτηρία. Ὅποιασδήποτε εἰσοδοὴ «ἐν τῇ εἰσοδῇ», τὸ ἐπιτύχη τὴ σωτηρία του. Τὸ *ἐν τῇ εἰσοδῇ* σημαίνει διὰ τῆς πίστεως στὸ Χριστὸ ὡς Κύριο καὶ Θεὸ, καὶ διὰ τῆς συμμορφώσεως πρὸς τὸν τρόπο, ποὺ ὑποδεικνύει ὁ Χριστός γιὰ τὴν εἰσοδοὴ. Ἡ δὲ εἰσοδοὴ ἠνοήτως

είται στη μάνδρα τῶν προβάτων τοῦ Χριστοῦ, στήν Ἐκκλησία δη-
λοδῆ. Ἐκτὸς Ἐκκλησίας γι' αὐτούς, πού γνώρισαν τὸ Εὐαγγέλιο,
ἀλλὰ δὲν τὸ ἀποδέχθηκαν, δὲν ὑπάρχει σωτηρία. Ἐντὸς τῆς Ἐκκλη-
σίας ὑπάρχει σωτηρία. Ὁ τρόπος δὲ τῆς εἰσόδου στήν Ἐκκλησία εἶνε
τὸ βάπτισμα. «Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται», εἶπεν ὁ Κύριος
(Μάρκ. 16: 16).

Ἡ ἔκφρασι «εἰσερχεσθαι καὶ ἐξέρχεσθαι» εἶνε συχνή στήν Ἁγία
Γραφή καὶ σημαίνει τὴν ἐλευθερία, μὲ τὴν ὁποία εἰσερχεται κανεὶς στὸν
οἶκο του καὶ ἐξέρχεται ἀπ' αὐτόν. Δυσκολία νὰ μπῆ κανεὶς στὸ σπίτι
του καὶ νὰ βγῆ ἀπ' αὐτὸ δὲν ἔχει. Ἡ Ἐκκλησία εἶνε ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ
(Α' Τιμ. γ' 15). Οἱ δὲ πιστοὶ στὸν Ἰησοῦ Χριστὸ ἀνήκουν στήν Ἐκκλη-
σία, στὸν οἶκο τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔχουν ἐλευθερία, ὅπως στὸ ἀτομικὸ τους
σπίτι. Ὅταν βγαίνουν ἀπὸ τὸ ἀτομικὸ τους σπίτι, δὲν κλείνει πίσω
τους ἡ πόρτα, ὥστε νὰ μὴ μποροῦν νὰ ἐπανέλθουν, σὰν νὰ ἦταν ξέ-
νοι. Καὶ ὅταν ἐπιανέρχονται, δὲν κατακρατοῦνται σ' αὐτό, σὰν νὰ
ἦταν δραπετὲς, πού συνελήφθησαν καὶ ἐπανήχθησαν βιαίως. Οἱ πι-
στοὶ στὸν Ἰησοῦ Χριστὸ εἶνε σὰν τὰ πρόβατα, πού τὸ βράδυ μπαί-
νουν στή μάνδρα, γιὰ ν' ἀσφαλισθοῦν καὶ ν' ἀναπαυθοῦν, καὶ τὸ πρωὶ
βγαίνουν ἀπὸ τὴ μάνδρα, γιὰ νὰ ὀδηγηθοῦν σὲ βοσκοτόπους καὶ νὰ
βοσκήσουν. Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὸν πιστό, «καὶ εἰσελεύσεται
καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομῆ ἀίρησαι» ἔχει τὴν ἔννοια, ὅτι ὁ πιστὸς εἶνε λο-
γικὸ πρόβατο τῆς ποιμνῆς τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὡς πρόβατο αὐτῆς τῆς
ποιμνῆς ὀπολαύει ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀσφαλείας καὶ ἀναπαύσεως, ἀφ' ἑτέ-
ρου δὲ τροφῆς ἐν ἀφθονίᾳ. Τροφή εἶνε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἡ χάρις, καὶ
τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ.

Στίχ. 10: «Ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπο-
λέσῃ ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι καὶ περισσὸν ἔχωσι».

Τὸ «θύσῃ» σημαίνει «σφάζω». Καὶ τὸ «ἀπόλλυμι» ἢ «ἀπολλύω» ση-
μαίνει «καταστρέφω, καταναλίσκω, τρώγω ἐξ ὀλοκλήρου».

Μεταφράζουμε: «Ὁ κλέπτης δὲν ἔρχεται, παρὰ γιὰ νὰ κλέψῃ καὶ
νὰ σφάζῃ καὶ νὰ καταναλώσῃ (νὰ καταφάγῃ)».

Μὲ τὸ ὄνομα «ὁ κλέπτης» ἐννοοῦνται οἱ ψευδοποιμένες καὶ οἱ ψευ-
δοδιδάσκαλοι, ὅπως οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ λοιποὶ, οἱ ὁποῖοι κατέλαβαν
τὴ διακυβέρνησι τοῦ Ἰσραὴλ ἀντικανονικῶς καὶ αὐθαιρέτως, μὲ εἰσπή-
θισι στή μάνδρα τοῦ λογικοῦ ποιμνίου «ἀλλαχόθεν» (στίχ. 1). Ἐπίσης
μὲ τὸ ὄνομα «ὁ κλέπτης» ἐννοοῦνται οἱ ψευδοχριστοὶ, οἱ ψευδομεσσίες.

Ὁ κλέπτης δὲν ἔρχεται γιὰ νὰ κἀνῃ στὸ ποίμνιο καλὸ· ἔρχεται «ἵνα

κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ». Ἐβῶ ἔχουμε σχῆμα λόγου κλισιακῶς. Ὁ
κλέπτης προβάτων κλέβει, σφάζει, καὶ καταναλίσκει καταστρέφοντας
τὸ κλεμμένο. Καὶ ὁ κλέπτης λογικῶν προβάτων κλέβει, ὑφαρπάζει
ψυχὰς ἀπὸ τὸν ποιμένα τους, Σφάζει, φονεῖ πνευματικῶς. Καὶ κα-
ταναλύνει, καταστρέφει τελείως, ἐξολοθρεύει τὰ λογικὰ πρόβατα.
Ἀντιθέτως πρὸς τὸν κλέπτη πράττει στὰ λογικὰ πρόβατα ὁ Χρι-
στός. «Ἐγὼ ἦλθον», λέγει, «ἵνα ζωὴν ἔχωσι καὶ περισσὸν ἔχωσι». Τὸ
«Ἐγὼ» προτάσσεται καὶ τὸ «ἔχωσι» ἐπαναλαμβάνεται χάριν ἐμφά-
σεως. Ὁ κλέπτης ἔρχεται γιὰ σφαγὴ, καταφάγωμα καὶ τελεία ἀπώ-
λεια τῶν προβάτων. Ὁ Χριστὸς ἦλθε γιὰ νὰ ἔχρην τὰ πρόβατα ζωὴν
καὶ περισσεύμα ζωῆς, ζωὴ μὲ τὸ παραπάνω.

Ὅταν ὁ Χριστὸς στήν ἔρημο ἔκανε τὰ θαύματα τοῦ πολλαπλα-
σιασμοῦ τῶν ἄρτων, ὑπῆρξε καὶ περισσεύμα ἄρτων. Καὶ ὅταν θυ-
σιάσθηκε, ἀπὸ τῆ θυσίας του ἀπέρρευσε «περισσὴν χάριτος» (Ρωμ. 5
17), ἢ ὁποία δόθηκε στοὺς πιστοὺς. Ἡ δὲ περισσὴ χάρις, ἢ ὑπερ-
ἀφθονη χάρις, μεταφράζεται σὲ περισσὴ ζωῆς, σὲ ὑπεράφθονη πνευ-
ματικὴ ζωὴ. «Ὁδὸ ἐπλεόνασεν ἡ ἀμαρτία, ὑπερπερίσσευσεν ἡ χάρις» (Ρωμ.
5' 20). Σὲ μᾶς τοὺς ἀνθρώπους ὑπάρχει πλεόνασμα ἀμαρτίας, ἀλλ'
ὑπὸ τὸν ὄρο τῆς πίστεως καὶ τῆς μετανοίας ὑπάρχει ἀπὸ τὸ Χριστὸ
καὶ ὑπερπερίσσευμα χάριτος. Στὸ πλεόνασμα τῆς ἀμαρτίας μας δὲν
ἀντιτάσσει ὁ Κύριος περισσεύμα χάριτος, ἀλλ' ὑπερπερίσσευμα! Ὁ
Κύριος κάνει σὲ μᾶς «ὑπερπερισσοῦ ἂν αἰτησῶμεν ἢ κοῦμεν» (Ἐφ.
3' 20), πολὺ περισσότερο ἀπ' ὅσα ζητοῦμε ἢ μπορούμε νὰ σκεφθοῦμε!
Ὁ Κύριος, ἐπειδὴ ἔχει ὑπερβάλλουσα ἀγάπη καὶ ὑπερβάλλουσα δύ-
ναμι, ὑπερδύναμι, στίς εὐεργεσίες του ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τίς
προσδοκίες μας, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ τὴ φαντασία μας. Ποίος θὰ μπορούσε
νὰ φαντασθῆ, ὅτι ὁ Θεὸς θὰ γινόταν ἀνθρώπος καὶ θὰ σταυρωνόταν
γιὰ μᾶς;

Οἱ πιστοὶ αἰσθανόμεθα καὶ ἐκτιμοῦμε τὴ χάρις καὶ τὴ ζωὴ, πού μᾶς
χάρισε ὁ Κύριος σὲ ὑπερβολικὸ βαθμῆ. Ἀλλὰ στὸν παρόντα κόσμῳ,
ὅπου ἔχουμε ἀτέλειες, δὲν μπορούμε βεβαίως νὰ αἰσθανθοῦμε καὶ νὰ
ἐκτιμήσωμε αὐτὴ τὴ χάρις καὶ αὐτὴ τὴ ζωὴ ὅσο πρέπει. Στὸ νέο κό-
σμο, ὅπου τελειότης κατοικεῖ, θὰ αἰσθανθοῦμε καὶ θὰ ἐκτιμήσωμε
ἀσυγκρίτως περισσότερο.

Ὁ Ἰησοῦς ὁ καλὸς ποιμὴν ὁ θυσιαζόμενος γιὰ τὰ πρόβατα

Στιχ. 11-13: «Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων, ὁ μισθωτὸς δὲ καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὐ οὐκ εἰσι τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα. Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθωτὸς ἐστὶ καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων».

Ἡ φράσι, «τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν», σημαίνει, «τὴ ζωὴ του διαθέτει, θυσιάζει». Ἡ φράσι, «οὐ οὐκ εἰσι τὰ πρόβατα ἴδια», σημαίνει, «τοῦ ὁποῖου τὰ πρόβατα δὲν εἶνε ἰδικά του». Τὸ «ἀφίησιν» σημαίνει «ἀφήνει, ἐγκαταλείπει».

Μεταφράζουμε: «Ἐγὼ εἰμαι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς θυσιάζει τὴ ζωὴ του γιὰ τὰ πρόβατα, ἐνῶ ὁ μισθωτὸς, ποῦ δὲν εἶνε ποιμὴν, καὶ τὰ πρόβατα δὲν εἶνε ἰδικά του, βλέπει τὸ λύκο νὰ ἐρχεται καὶ ἀφήνει τὰ πρόβατα καὶ φεύγει. Καὶ ὁ λύκος τὰ ἀρπάζει, ἐπίσης σκορπίζει τὰ πρόβατα. Φεύγει δὲ ὁ μισθωτὸς, διότι εἶνε μισθωτὸς καὶ δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τὰ πρόβατα».

«Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός». Ἐνα ἀπὸ τὰ πολλὰ «Ἐγὼ εἰμι» τοῦ Ἰησοῦ. Μία ἀπὸ τίς πολλές ὑψιστες διακηρύξεις του γιὰ τὸ πρόσωπό του. Δὲν λέγει, «Ἐγὼ εἰμι ποιμὴν καλός», ἀνάρθως, ἀλλὰ λέγει, «Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός», ἐνάρθως. Ἔτσι δὲν θὰ μιλοῦσε ποτὲ κανεὶς ἀνθρώπος γιὰ τὸν ἑαυτό του, οὔτε ὁ Μωυσῆς, οὔτε ὁ Πέτρος, οὔτε ὁ Παῦλος, οὔτε ὁ Βασίλειος, οὔτε ὁ Χρυσόστομος, οἱ ὅποιοι ὑπῆρξαν διακεκριμένοι ποιμένες τοῦ λαοῦ. Ἔτσι μίλησε ὁ Χριστός, διότι δὲν εἶνε ὅπως ἀνθρώπος, ἀλλὰ Θεάνθρωπος. Καὶ ὡς Θεάνθρωπος εἶνε «ὁ ποιμὴν», ποιμὴν δηλαδὴ μὲ ἀπόλυτη καὶ μοναδικὴ ἔννοια, ἐπίσης εἶνε «ὁ καλός», καλὸς δηλαδὴ μὲ ἰδανικὴ καὶ μοναδικὴ ἔννοια. Εἶνε ἐκεῖνος, γιὰ τὸν ὁποῖον ὁ προφήτης Μιχαίας (ε' 1-3. Ἰδὲ καὶ Ματθ. β' 6) κήρυξε, ὅτι θὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴ Βηθλέεμ, ἀλλὰ καὶ ἐξῆλθεν «ἀπ' ἀρχῆς, ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος», ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν αἰωνιότητα, ἔχει προαιωνία ὑπαρξί, καὶ θὰ ποιμάνῃ τὸ λαό. Εἶνε ἐκεῖνος, γιὰ τὸν ὁποῖον ὁ Δαβὶδ ἔγραψε: «Κύριος ποιμαίνει με καὶ οὐδὲν με ὑστερήσει» (Ψαλμ. κβ' 1). Ὁ Γιοσβὲ μὲ ποιμαίνει, καὶ ἀπὸ τίποτε δὲν θὰ μὲ στερήσῃ. Ὁ Χριστός εἶνε ποιμὴν πλήρης ἀγάπης, στοργῆς, τρυφερότητος, γλυκύτητος, θελκτικότητος, σοφίας καὶ δυνάμεως, ὥστε νὰ ποιμαίνῃ τὸ ποίμνιό του μὲ τρόπο τέλειο.

Μὲ τὸ λόγο, ὅτι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς θυσιάζει τὴ ζωὴ του γιὰ τὰ πρόβατα, ὁ Χριστὸς ὁμῶσαι ἀπὸ τὸν ποιμένα τὸν καλὸ μὲ σχετικὴ ἔννοια, καὶ ὑπονοεῖ, ὅτι αὐτός, ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς μὲ ἀπόλυτη ἔννοια, θὰ θυσιάσῃ τὴ ζωὴ του γιὰ τὰ λογικὰ πρόβατά του. Κατὰ τὸ Ἐβρ. γ' 20 ὁ Χριστὸς εἶνε «ποιμὴν μέγας ἐν αἵματι», ποιμὴν, ὁ ὁποῖος θυσιάσθηκε γιὰ τὰ πρόβατα. Καὶ γι' αὐτὸ τὸ μικρὸ ποίμνιο, ποῦ ἔχει τόσο μεγάλο καὶ τόσο στοργικὸ ποιμένα, ποιμένα μέχρις αὐτοθυσίας, ἂς μὴ φοβῆται τίποτε καὶ κανένα, οὔτε ἀνθρώπο, οὔτε δαίμονα.

Ὁ Χριστὸς κάνει διάκρισι μεταξὺ «τοῦ ποιμένος» καὶ «τοῦ μισθωτοῦ», ὁ ὁποῖος ποιμαίνει τὰ πρόβατα μὲ μισθό. Ὁ ποιμὴν γιὰ τὰ πρόβατα θυσιάζει καὶ τὴ ζωὴ του. Ὁ μισθωτὸς βλέπει νὰ ἐρχεται ὁ λύκος καὶ ἐγκαταλείπει τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, ὁ δὲ λύκος, ἐλεύθερος τότε, ἐφορμᾷ στὰ πρόβατα καὶ ἄλλα ἀρπάζει καὶ κατασπαράσσει, καὶ τὰ ὑπόλοιπα σκορπίζει. Φεύγει δὲ ὁ μισθωτὸς καὶ ἐγκαταλείπει τὰ πρόβατα, ἀκριβῶς διότι εἶνε μισθωτὸς, ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ μισθό, καὶ ὄχι γιὰ τὰ πρόβατα. Ἐσωτερικὸς σύνδεσμος μὲ τὰ πρόβατα δὲν ὑπάρχει.

Ποίους ἐκπροσωπεῖ «ὁ μισθωτός»; Τοὺς Φαρισαίους. Ὁχι. Τοὺς Φαρισαίους ἐκπροσωπεῖ «ὁ λύκος», ὁ ὁποῖος πρῶτα ἐκπροσωπεῖ τὸν Διάβολο, ἔπειτα δὲ τοὺς Φαρισαίους ὡς τέκνα πνευματικῶς καὶ ὄργανα τοῦ Διαβόλου, ὡς διαβολοανθρώπους. Ὁ μισθωτός ἐκπροσωπεῖ τοὺς νομίμους λειτουργοὺς τοῦ Ἰσραὴλ, τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς λευίτες, ἀναγνωρισμένους διδασκάλους τοῦ νόμου, οἱ ὅποιοι ἐκτελοῦσαν τὸ ἔργο τους ὄχι ὡς ἀποστολή, ἀλλ' ὡς βιοποριστικὸ ἐπάγγελμα, γιὰ τὸ μισθό. Ἦταν ἀπροθύμοι καὶ ὀκνηροὶ στὸ ἔργο, ἀλλὰ καὶ δειλοὶ πρὸ τοῦ κινδύνου καὶ προδότες τοῦ καθήκοντος. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς διέκειντο εὐμενῶς ἀπέναντι τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ φοβοῦνταν καὶ δὲν τολμοῦσαν νὰ ἐκδηλωθοῦν δημοσίως καὶ ν' ἀντιταχθοῦν στοὺς ἐχθρικοὺς διακειμένους.

Καὶ στὸ χριστιανικὸ χῶρο ὑπάρχουν μισθωτοὶ πολλοί, οἱ ὅποιοι συμβολίζονται ἀπὸ τὸν μισθωτὸ τοῦ παραβολικοῦ λόγου τοῦ Χριστοῦ. Εἶνε διάκονοι, ἱερεῖς, ἀρχιερεῖς, θεολόγοι καὶ ἄλλοι, οἱ ὅποιοι ἀνέλαβαν ἔργο ποιμένων καὶ διδασκάλων τοῦ λαοῦ γιὰ μισθὸ καὶ ἄλλες ἀπολαβές καὶ ἀπολαύσεις, καὶ ὄχι γιὰ τὸ καλὸ τοῦ λαοῦ, γιὰ τὴν πνευματικὴ πρόοδο καὶ σωτηρία. Ζοῦν ἀπὸ τὸ λαό, ὄχι γιὰ τὸ λαό. Ζοῦν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, ὄχι γιὰ τὴν Ἐκκλησία. Ἀσκοῦν τὸ ἔργο ὡς βιοποριστικὸ ἐπάγγελμα. Καὶ τὸ ἀσκοῦν ἀπροθύμως, σὰν ἀγγαρεία, πλημμελῶς καὶ ἀμελῶς. Δὲν εἶνε «τῆ σπουδῆ μὴ ὀκνηροὶ, τῷ πνεύματι ζή-

Φ.ε.
Λ.ε.
Μ.ε.
κ.ε.ε.

οντες, τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες» (Ρωμ ιβ' 11). Εἶνε ὀκηνοί, χλιαροί, ψυχροί, ἀδιάφοροι, τυπικοί. Εἶνε ἐπίσης καιροσκόποι καὶ δειλοί. Ὅλα τὰ μετροῦν μὲ τὸν πῆχυν τοῦ ὑλικοῦ συμφέροντος. Ὅλα τὰ μέτρα λαμβάνουν, γιὰ νὰ μὴ κινδυνεύσῃ ἡ θέσι τους, ἀλλὰ νὰ βελτιωθῇ, γιὰ νὰ μὴ κουνηθῇ ἡ καρτέλα τους, ἀλλὰ νὰ γίνῃ σταθερώτερη καὶ ἀνετώτερη. Βλέπουν τοὺς προβατοσχήμους λύκους, τοὺς ποικιλωνύμους αἰρετικούς, ποὺ κάνουν θραῦσι μέσα στὸ λαό, καὶ δὲν ταρασσονται καὶ δὲν ἀναλαμβάνουν ἀγῶνα ἐναντίον τους. Λύκος νὰ φάῃ τὰ πρόβατα καὶ τσάκαλος τὰ γίδια! Ἀκούουν βοῶντα σκάνδαλα, καὶ δὲν ἐλέγχουν. Βλέπουν τοὺς οἰκουμενιστάς, ποὺ ἰσοπεδώνουν ὅλες τὶς πίστεις καὶ ὅλες τὶς θρησκείες, καὶ δὲν ὑψώνουν φωνὴ διαμαρτυρίας καὶ δὲν διακόπτουν τὸ μνημόσυνο ἐνόχων ἐπισκόπων.

Εἶνε ἀξιοκατάκριτοι ὄλοι οἱ μισθωτοί; Ὅχι βεβαίως. Ὑπάρχουν καὶ καλοὶ μισθωτοί, οἱ ὁποῖοι ἐργάζονται εὐσυνειδήτως. Καὶ ἰσχύει γι' αὐτοὺς ὅ,τι εἶπεν ὁ Χριστὸς καὶ ἐπανέλαβεν ὁ Ἀπόστολος: «Ἄξιός ἐστι ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ» (Λουκ. ι' 7, Α' Τιμ. ε' 18). Ὁ μισθωτὸς τοῦ παραβολικοῦ λόγου τοῦ Χριστοῦ σημαίνει τοὺς κακοὺς μισθωτοὺς, οἱ ὁποῖοι ἐνδιαφέρονται μόνο γιὰ τὸ μισθό, ὄχι καὶ γιὰ τὰ λογικὰ πρόβατα.

Στίχ. 14-15: «Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκονται ὑπὸ τῶν ἐμῶν, καθὼς γινώσκει με ὁ Πατὴρ καὶ ἐγὼ γινώσκω τὸν Πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων».

Ἡ φράσι, «τὴν ψυχὴν μου τίθημι», σημαίνει, «τὴ ζωὴ μου διαθέτω, θυσιάζω».

Μεταφράζουμε: «Ἐγὼ εἶμαι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γνωρίζω τὰ ἰδικά μου καὶ με γνωρίζουν τὰ ἰδικά μου, ὅπως με γνωρίζει ὁ Πατὴρ καὶ ἐγὼ γνωρίζω τὸν Πατέρα, καὶ τὴ ζωὴ μου θυσιάζω γιὰ τὰ πρόβατα».

Τὴν ἀπόλυτη καὶ μοναδικὴ διακήρυξι γιὰ τὸ πρόσωπό του, ποὺ ἔκανε ὁ Χριστὸς προηγουμένως (στίχ. 11), ἐπαναλαμβάνει ἐδῶ: «Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός». Ἐγὼ εἶμαι ὁ ἰδεώδης, ὁ ἰδανικός, ὁ μοναδικὸς ποιμὴν. Ἐάν ἄλλος ἔλεγε τέτοιο λόγο γιὰ τὸν ἑαυτό του, θὰ ἦσαν ἐγωιστὴς καὶ τρελλός. Ὁ Χριστὸς εἶπε τέτοιο λόγο γιὰ τὸν ἑαυτό του, διότι εἶνε Θεός.

Ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς εἶνε «ὁ ποιμὴν ὁ καλός», γι' αὐτό, ὅπως ἀκούθως λέγει, γνωρίζει τὰ πρόβατά του καὶ γνωρίζεται ἀπ' αὐτά, καὶ θυσιάζει τὴ ζωὴ του γιὰ τὰ πρόβατα. Τὸ «γινώσκω τὰ ἐμὰ» εἶνε

παράλληλο πρὸς τὸ «καλεῖ κατ' ὄνομα» τοῦ στίχ. 3. Τὸ «γινώσκονται ὑπὸ τῶν ἐμῶν» εἶνε παράλληλο πρὸς τὸ «τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει» καὶ τὸ «οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ» τῶν στίχ. 3 καὶ 4 ἀντιστοίχως. Καὶ τὸ «τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων» εἶνε παράλληλο πρὸς τὸ «τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων» τοῦ στίχ. 11.

Γεννάται τὸ ἐρώτημα: Ἀφοῦ ὁ Χριστὸς εἶνε καρδιογνώστης καὶ παντογνώστης, πῶς λέγει, ὅτι γνωρίζει τὰ ἰδικά του πρόβατα; Δὲν γνωρίζει καὶ τὰ ἄλλα πρόβατα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε ἰδικά του; Ἀσφαλῶς γνωρίζει καὶ τὰ πρόβατα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε ἰδικά του. Ἄλλ' ἐδῶ ὡς γνωστὸ δὲν ἐννοεῖται ἀπλῶς ἡ γνώσι, ἐννοεῖται πράγμα βαθύτερο καὶ σπουδαιότερο, ἡ οἰκειότης. Ὁ Χριστὸς γνωρίζει τὰ ἰδικά του πρόβατα μὲ τὴν ἔννοια, ὅτι ἔχει οἰκειότητα μαζί τους, ἐνῶ μὲ τὰ πρόβατα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε ἰδικά του, δὲν ἔχει οἰκειότητα. Ἐπίσης τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ γνωρίζουν τὸ Χριστό μὲ τὴν ἔννοια, ὅτι ἔχουν οἰκειότητα μὲ τὸ Χριστό. Ἀμοιβαία ἡ οἰκειότης μεταξύ Χριστοῦ καὶ καλῶν προβάτων. Καὶ γιὰ νὰ ἐκφρασθοῦμε μὲ ἄλλη λέξι, ἀμοιβαία ἡ ἀγάπη.

Ὁ Χριστὸς πρῶτα λέγει, «γινώσκω τὰ ἐμὰ», καὶ ἔπειτα λέγει, «γινώσκονται ὑπὸ τῶν ἐμῶν», διότι στὴν ἀλληλογνωριμία Χριστοῦ καὶ καλῶν προβάτων ὁ Χριστὸς ἔχει τὴν προτεραιότητα. Ἐμεῖς γνωρίζουμε τὸ Χριστό, διότι πρῶτος ἐκεῖνος ἦλθε σὲ γνωριμία με ἐμὰς. Ἐμεῖς προσοικειωνόμεθα τὸ Χριστό, διότι πρῶτος ἐκεῖνος προσοικειώθηκε ἐμὰς. «Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν αὐτόν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς» (Α' Ἰωάν. δ' 19).

Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ, «γνωρίζω τὰ ἰδικά μου καὶ με γνωρίζουν τὰ ἰδικά μου, ὅπως με γνωρίζει ὁ Πατὴρ καὶ ἐγὼ γνωρίζω τὸν Πατέρα», δὲν ἐξισώνει τὴ γνωριμία μεταξύ Χριστοῦ καὶ προβάτων του μὲ τὴν τελειοτάτη γνωριμία μεταξύ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ, ἀλλὰ σημαίνει, ὅτι ἡ γνωριμία Χριστοῦ καὶ προβάτων του εἶνε ἀμοιβαία, ὅπως ἀμοιβαία εἶνε ἡ γνωριμία Πατρὸς καὶ Υἱοῦ. Ὅπως οἰκειότητα ἡ παρομοίωσι τῆς ἀμοιβαίας γνωριμίας Χριστοῦ καὶ προβάτων του μὲ τὴν ἀμοιβαία γνωριμία Πατρὸς καὶ Υἱοῦ εἶνε πολὺ συγκινητική.

Ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἔχει γνωριμία, οἰκειότητα, ἀγάπη τρυφερὴ πρὸς τὰ πρόβατά του, γι' αὐτὸ γιὰ τὰ πρόβατά του θυσιάζει τὴ ζωὴ του. Προηγουμένως εἶπε, ὅτι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴ ζωὴ του θυσιάζει γιὰ τὰ πρόβατα (στίχ. 11). Τώρα λέγει πάλι: Τὴ ζωὴ μου θυσιάζω γιὰ τὰ πρόβατα. Ὁ λόγος εἶνε προφητικὸς, πρόρρησι τοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ. Καὶ δεικνύει αὐτὸς ὁ λόγος, ὅτι ὁ Χριστὸς βιάδιζε πρὸς τὸ πάθος ἐκουσίως. Ἡ θανάτωσί του εἶνε αὐτοθυσία, ἡ ὑπερ-

Ἡ ἐδῶ ἔκφρασι «μία ποιμήν», ὅπως καὶ ἡ ἄλλοῦ ἔκφρασι «ἐν σώμα» (Ἐφ. 5' 4) καὶ ἄλλες ἐκφράσεις, σημαίνουν, ὅτι ὑπάρχει μία Ἐκκλησία, ὅπως ὁμολογοῦμε στοὺς Σύμβολο τῆς Πίστεως, δὲν ὑπάρχουν πολλές Ἐκκλησίες. Ρητῶς ἄλλωστε ὁ Κύριος ὠμίλησε γιὰ «Ἐκκλησία», κατὰ ἑνικὰ, ὄχι γιὰ Ἐκκλησίες, κατὰ πληθυντικὸ. «Οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν», εἶπε (Ματθ. 16' 18). Εἶνε δὲ Ἐκκλησία ἐκείνη, ἡ ὁποία ἔχει τὴν ὀρθὴ πίστι. Συνεπῶς κακῶς, κάκιστα, οἱ οἰκουμενισταὶ ὁμιλοῦν γιὰ Ἐκκλησίες καὶ γιὰ Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν, ὀνομάζοντας Ἐκκλησίες καὶ τίς αἰρετικές Ὁμολογίες. Ὅσοι ἔχουν τέτοιο φρόνημα καὶ τέτοια διδασκαλία, ἐνῶ ἐμφανίζονται ὡς Ὁρθόδοξοι, εἶνε καὶ αὐτοὶ αἰρετικοί, στεροῦνται ἐκκλησιολογικῆς βάσεως καὶ καταπίπτουν στοὺς κενὸ καὶ χάνονται.

Ὁ Πάπας, γιὰ νὰ στηρίξη τὸ ἐωσφορικὸ καὶ περιβόητο πρωτεῖο ἐξουσίας, παρερμηνεύει καὶ ἐκμεταλλεύεται ἐκτὸς ἄλλων καὶ τὴ φράσι «εἷς ποιμήν». Διδάσκει, ὅτι, ὅπως ἀόρατος ποιμὴν εἶνε ἕνας, ὁ Χριστός, ἔτσι καὶ ὄρατος ποιμὴν εἶνε ἕνας, ὁ Πάπας, ὁ μόνος ἀντιπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς! Ἡ Γραφή δὲν ὁμιλεῖ γιὰ ἕνα ὄρατὸ ποιμένα, ἀλλὰ γιὰ πολλοὺς. Ὁ Θεὸς λέγει: «Καὶ δώσω ὑμῖν ποιμένας κατὰ τὴν καρδίαν μου, καὶ ποιμανοῦσιν ὑμᾶς ποιμαίνοντες μετ' ἐπιστήμης» (Ἱερ. 3' 15). Καὶ ὁ Παῦλος λέγει γιὰ τὸ Χριστό, ὅτι «αὐτὸς ἔδωκε ποιμένας» (Ἐφ. 5' 11). Ὁ Χριστὸς εἶνε ὁ «εἷς ποιμήν», ποιμὴν δηλαδὴ μὲ ἀπόλυτη καὶ μοναδικὴ ἔννοια, ἐπειδὴ εἶνε Θεός. Μὲ σχετικὴ ὁμως ἔννοια εἶνε πολλοὶ ποιμένες. Ὁ δὲ Πάπας πρὸ τοῦ Σχίσματος ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας. Μετὰ δὲ τὸ Σχίσμα δὲν εἶνε τίποτε, διότι εἶνε αἰρετικός.

Ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ γιὰ κλῆσι καὶ προσαγωγή τῶν ἐθνικῶν στὴν ἀληθινὴ πίστι, γιὰ τὴν παγκοσμιότητα δηλαδὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀσφαλῶς ἐρέθισε τοὺς Ἰουδαίους, οἱ ὅποιοι καταφρονοῦσαν καὶ ἀντιπαθοῦσαν τοὺς ἐθνικούς, καὶ νόμιζαν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε μόνο γιὰ τὸ ἰδικὸ τοὺς ἔθνος. Ἀλλ' ὅταν ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ ἐκπληρώθηκε μὲ τὴν ἐπιστροφή τῶν ἐθνῶν, οἱ Ἰουδαῖοι ἔπρεπε νὰ δικαιώσουν τὸν Ἰησοῦ καὶ νὰ πιστεύσουν. Ἐν τούτοις ἄλλα πάθη καὶ ὁ σωβινισμὸς, ἐντονώτερος σ' αὐτοὺς ἐν συγκρίσει πρὸς ὄλους τοὺς ἄλλους λαοὺς, δὲν ἄφησαν νὰ εἰσχωρήσῃ στίς καρδίαις τοὺς ἡ πίστι. Καὶ δὲν ἀφήνουν μέχρι σήμερα. Κατὰ τὴ Γραφή θὰ πιστεύσουν καὶ οἱ Ἑβραῖοι ὡς ἔθνος, ἀλλὰ τελευταῖοι. Οἱ πρῶτοι γίνονται ἔσχατοι.

Στίχ. 17-18: «Διὰ τοῦτο ὁ Πατὴρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. Οὐδεὶς αἶρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. Ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ Πατρὸς μου».

Τὸ «τίθημι τὴν ψυχὴν μου» σημαίνει «θυσιάζω τὴ ζωὴ μου». Τὸ «εἶναι» δὲν εἶνε τελικὸ, ἀλλ' ἐκβατικὸ, καὶ ἡ φράσι «ἵνα λάβω» σημαίνει «καὶ θὰ λάβω». Τὸ «αἶρω» σημαίνει «ἀφαιρῶ» καὶ ἡ φράσι «οὐδεὶς αἶρει» σημαίνει «κανεὶς δὲν δύναται νὰ ἀφαιρέσῃ». Καὶ «ἐξουσία» σημαίνει «δύναμι», ὅπως π.χ. στοὺς Ἀποκ. 9' 19, καὶ ἡ φράσι «ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν» σημαίνει «ἔχω τὴ δύναμι νὰ τὴ θυσιάσω».

Μεταφράζουμε: «Γι' αὐτὸ ὁ Πατὴρ με ἀγαπᾷ, διότι ἐγὼ θυσιάζω τὴ ζωὴ μου, καὶ θὰ τὴν λάβω πάλι (θὰ ἀναστηθῶ). Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἀφαιρέσῃ ἀπὸ μένα, ἀλλ' ἐγὼ τὴ θυσιάζω μὲ τὴ θέλησί μου. Ἐχω τὴ δύναμι νὰ τὴ θυσιάσω, καὶ ἔχω τὴ δύναμι νὰ τὴ λάβω πάλι (νὰ αὐτοαναστηθῶ). Αὐτὴ τὴν ἐντολὴν ἔλαβα ἀπὸ τὸν Πατέρα μου».

Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ, ὅτι ὁ Πατὴρ τὸν ἀγαπᾷ, διότι θυσιάζει τὴ ζωὴ του, ἀναφέρεται στοὺς Χριστὸ ὡς ἄνθρωπο. Ὡς Θεὸς τὸν Υἱὸ του ὁ Πατὴρ ἀγαπᾷ ἀνεξαρτήτως τῆς θυσίας του καὶ πάντοτε. Στὴν ἀρχιερατικὴ του προσευχὴ ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς τὸν Πατέρα: «Ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου» (Ἰωάν. 15' 24). Τὸ ὅτι δὲ ὁ Πατὴρ ἀγαπᾷ τὸ Χριστὸ γιὰ τὴ θυσία του, αὐτὸ δείχνει, ὅτι ὁ Χριστὸς θυσιάσθηκε ἐκουσίως, μὲ τὴ θέλησί του. Ἄν θυσιαζόταν ἀκουσίως, κατόπιν ἐξαναγκασμοῦ, ἡ θυσία του, ὅπως παρατηρεῖ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, δὲν θὰ ἦταν αἰτία τῆς ἀγάπης τοῦ Πατρὸς πρὸς αὐτόν. Τὸ ὅτι ὁ Χριστὸς θυσιάσθηκε μὲ τὴ θέλησί του, αὐτὸ δείχνει καὶ ὁ λόγος του, «ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου», ὅπου τὸ «ἐγὼ», ὅπως παρατηρεῖ ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος, λέγεται μὲ εἰδικὴ ἔμφασι. Δυνάμεθα νὰ εἰποῦμε, ὅτι ὁ Χριστὸς, ἀπὸ μεγάλη ἀγάπη πρὸς ἡμᾶς, ὄχι ἀπλῶς βιάσθη, ἀλλ' ἔσπευσε πρὸς τὸ μαρτύριο. Ὅπως λέγει ὁ ἱερὸς ὑμνογράφος σὲ ὑπερόχο ὕμνο τῆς Μεγάλης Δευτέρας, «Χριστὸς γὰρ ἐπιτίγεται τοῦ παθεῖν ἀγαθότητι».

Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐδῶ, «Ὁ Πατὴρ με ἀγαπᾷ», καὶ ὁ λόγος τοῦ ἄλλοῦ, «Ὁ Πατὴρ φιλεῖ τὸν Υἱόν» (Ἰωάν. 5' 20), ἐλέχθησαν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, οἱ ὅποιοι μισοῦσαν τὸ Χριστὸ, καὶ πρὸς ἑλεγχον αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὄλων τῶν κακῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι μισοῦν τὸ Χριστὸ. Ἀλλοίμονο σ' ὄλους αὐτοὺς, οἱ ὅποιοι μισοῦν ἐκεῖνον, πού ὁ Θεὸς Πατὴρ ἀγαπᾷ τρυφερῶς. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὁ συνθέτης τοῦ ὕμνου τῆς ἀγάπης, ἐξαπολύει «ἀνάθεμα» ἐναντίον ἐκείνων, οἱ

ὅποιοι δὲν ἀγαποῦν τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό (Α' Κορ. 13' 22). Πόσο μάλλον ἰσχύει τὸ «ἀνάθεμα» γι' αὐτούς, οἱ ὅποιοι ὄχι μόνο δὲν ἀγαποῦν, ἀλλὰ καὶ μισοῦν τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό.

Ὁ Χριστὸς μὲ τὸ «ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου» προεῖπε τὴ θυσία του, τὸν ἐκούσιο θάνατό του, καὶ μὲ τὸ «ἔτινα πάλιν λάβω αὐτήν» προεῖπε τὴν ἀνάστασί του. Καὶ τὸν μὲν ἐκούσιο θάνατό του προεῖπε, γιὰ νὰ μὴ ἀνάστασι του. καὶ τὸν μὲν ἐκούσιο θάνατό του προεῖπε, γιὰ νὰ μὴ ἀνάστασι του. καὶ τὸν μὲν ἐκούσιο θάνατό του προεῖπε, γιὰ νὰ μὴ ἀνάστασι του. καὶ τὸν μὲν ἐκούσιο θάνατό του προεῖπε, γιὰ νὰ μὴ ἀνάστασι του.

Στὴ συνέχεια τοῦ χωρίου ὁ Χριστὸς προβαίνει σὲ ἐντονώτερη βεβαίωσι τῆς ἀληθείας, ὅτι ὁ θάνατός του εἶνε ἐξ ἐλευθέρας βουλήσεως, καὶ ὅτι σ' αὐτὸν ἀκολουθεῖ ἀνάστασι. Λέγει γιὰ τὴ ζωὴ του: Καθεὶς δὲν δύναται νὰ τὴν ἀφαιρέσῃ ἀπὸ μένα, ἀλλ' ἐγὼ τὴ θυσιάσω μὲ τὴ θέλησί μου. Εἶνε σὸν νὰ ἔλεγε στοὺς ἐχθρούς του: Μὴ νομίζετε, ὅτι θὰ μὲ θανατώσετε, διότι δὲν μπορῶ νὰ διαφύγω τὰ χέρια σας. Θὰ μὲ θανατώσετε, διότι θέλω νὰ θυσιάσω γιὰ τὶς ἁμαρτίες τοῦ κόσμου.

Πράγματι, ποίος θὰ μποροῦσε ν' ἀφαιρέσῃ τὴ ζωὴ ἀπὸ ἐκεῖνον, ποὺ εἶχε τὴ δύναμι νὰ δῖναι στοὺς νεκρούς ζωὴ; Ποίος θὰ μποροῦσε ν' ἀφαιρέσῃ τὴ ζωὴ ἀπὸ ἐκεῖνον, ὁ ὅποιος εἶνε ὁ Ὄν, ὁ Ζῶν, ἡ Ζωὴ, ἡ αὐτοζωία, καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς; Ποίος θὰ μποροῦσε ν' ἀφαιρέσῃ τὴ ζωὴ ἀπὸ τὸν παντοδύναμο, ποὺ ἀποδείκνυε τὴν παντοδυναμία του μὲ τὰ πρωτοφανῆ θαύματά του; Πολλὲς φορές ἐπιχείρησαν οἱ ἐχθροὶ του νὰ τὸν θανατώσουν, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσαν, διότι δὲν εἶχεν ἔλθει ἡ ὥρα, ποὺ ἤθελεν ὁ ἴδιος. Καὶ ὅταν ἐπέδραμαν στὴ Γεθσημανῆ νὰ τὸν συλλάβουν, τοὺς ἔδωσε ἀπόδειξι τῆς ἰδικῆς τους ἀδυναμίας καὶ τῆς ἰδικῆς του παντοδυναμίας. «Ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσον χαμαί» (Ἰωάν. 17' 6). Καὶ ὅταν ἐκούσιως σταυρώθηκε, ὥρες μετὰ τὴ σταύρωσι, ὅταν οἱ ἄλλοι σταυρωμένοι ἐσβήναν, ἐκεῖνος εἶχε τὴ δύναμι νὰ φωναζῆ μὲ φωνὴ μεγάλη (Ματθ. κζ' 46, 50). Καὶ ἀπέθανε τὴν ὥρα, ποὺ ἤθελε ὁ ἴδιος. Ὅταν ἐκπληρώθηκαν οἱ προφητεῖες γιὰ τὸ πάθος, «κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα» (Ἰωάν. 19' 30). Στους ἄλλους σταυρωμένους πρῶτα συνέβαινε ὁ θάνατος, καὶ ἔπειτα, ὅπως ἦταν φυσικὸ, ἔγειρε ἡ κεφαλὴ. Στὸ Χριστὸ συνέβη τὸ ἀντίστροφο: Πρῶτα ἔγειρε ἡ κεφαλὴ, καὶ ἔπειτα ἐπῆλθε ὁ θάνατος. Ὁ Χριστὸς διενθῆτησε τὴν κεφαλὴν του καὶ παρέδωσε τὸ πνεῦμα τὴ στιγμῇ, ποὺ ἤθελε, ἀποδεικνύοντας καὶ ἔτσι, ὅτι εἶνε κύριος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου.

Ὅτι ὁ Χριστὸς εἶνε κύριος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, τοῦτο στὸ ἐξεταζόμενο χωρίο δηλώνει ἐμφαντικώτατα λέγοντας γιὰ τὴ ζωὴν του: «Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν». Ἔχω τὴ δύναμι νὰ θυσιάσω τὴ ζωὴν μου, τὴν ἀνθρώπινην ζωὴν μου, καὶ ἔχω τὴ δύναμι νὰ τὴν λάβω πάλι. Με ἄλλα λόγια, ἔχω τὴ δύναμι νὰ υποστῶ τὸ φρικτὸ μαρτύριο τῆς σταυρώσεως, ἐπίσης ἔχω τὴ δύναμι νὰ ἀναστήσω τὸ σῶμα μου.

Πολλοὶ οἱ ἥρωες καὶ μάρτυρες τῆς πίστεως, ἀλλ' αὐτοὶ εἶδαν ἥρωισμό καὶ μαρτύρησαν γιὰ τὴν πίστι, διότι τοὺς δυνάμισε ὁ Χριστὸς. «Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμένῳ με Χριστῷ», ἔγραψε ὁ Παῦλος (Φιλιπ. 8' 13). Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς εἶπε, «Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν» (Ἰωάν. 15' 5). Ὁ Χριστὸς, ἐπειδὴ εἶχε ἀπ' ἐαυτοῦ τὴ δύναμι νὰ μαρτυρήσῃ, ἔδωσε δὲ δύναμι σὲ ἀναριθμήτους ἄλλους μάρτυρες, πρωτεύει στὸν ἥρωισμό καὶ στὸ μαρτύριο, εἶνε ὁ Ἦρωας, μὲ ἦτα κεφαλαῖο, καὶ ὁ Μάρτυς, μὲ μὺ κεφαλαῖο.

Τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ κατ' ἄλλα χωρία τῆς Γραφῆς, ὅπως τὸ Ρωμ. στ' 4, ἀνίστησεν ὁ Θεὸς Πατέρας, κατ' ἄλλα, ὅπως τὸ Ρωμ. α' 4, Α' Τιμ. γ' 16, ἀνίστησε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, καὶ κατὰ τὸ ἐξεταζόμενο χωρίο ἀνίστησεν ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς. Καὶ οἱ Τρεῖς ἀνίστησαν τὸ σῶμα, διότι καὶ οἱ Τρεῖς εἶνε μία οὐσία ἢ θεότης καὶ μία δύναμι. Ὅτι δὲ ὁ Ἰησοῦς αὐτοαναστήθηκε, τοῦτο φαίνεται ὄχι μόνο στὸ παρὸν χωρίο, ἀλλὰ καὶ σὲ τρία ἄλλα χωρία: τὸ Ἰωάν. β' 19, τὸ Ψαλμ. 97:1, καὶ τὸ Ἠσ. 53' 5 κατὰ τὸ Μασοριτικόν. Ἐρμηνεύσαμε τὰ καταπληκτικὰ αὐτὰ χωρία ἄλλοτε (βλέπε ἡμέτερο ἔργο «Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου», τόμ. α', σελ. 202-209).

Οἱ λόγοι τοῦ Ἰησοῦ γιὰ ἄλλους ὡς μισθωτοὺς, ποὺ ἐγκαταλείπουν τὸ ποιμνίον γιὰ ἄλλους ὡς κλέπτες καὶ ληστές, καὶ γιὰ τὸν αὐτό του ὡς τὸν καλὸ ποιμένα, ποὺ θυσιάζεται γιὰ τὸ ποιμνίον καὶ αὐτοανασταίνεται, αὐτοὶ καὶ ἄλλοι βεβαίως λόγοι ἐρέθησαν τοὺς ἐχθροὺς ἀκροατάς του. Ἄλλ' ὅταν συνέβη ἡ σταύρωσι καὶ ἡ ἀνάστασι καὶ οἱ προφητικὸι λόγοι τοῦ Ἰησοῦ ἐπαληθεύτηκαν, δὲν ἔπρεπε οἱ ἐχθροὶ νὰ ἀλλάξουν φρονήματα καὶ αἰσθήματα καὶ νὰ γίνουν φίλοι. Ἄλλια πῶς νὰ ἀλλάξουν; Οἱ διεστραμμένοι δὲν μποροῦν νὰ ἀλλάξουν, ὅπως δὲν μπορεῖ ν' ἀλλάξῃ ὁ πατέρας τοὺς Διαβόλους.

«Ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ Πατρὸς μου. Προηγουμένως ὁ Χριστὸς, μὲ τὴ δῆλωσί του, ὅτι ἔχα ἐξουσία, δύναμι, καὶ μάλιστα, ὅτι θὰ ἀναστήθῃ αὐτεξουσίως, αὐτοδυναμῶς, μίλησε ὡς Θεός. Τώρα δὲ, μὲ τὴ δῆλωσί του, ὅτι ἔλαβε ἐντολὴ ἀπὸ τὸν Πατέρα του

για να θυσιασθῆ και ἀναστηθῆ, ὁμιλεῖ ὡς ἀνθρώπος. Ἀλλὰ και σ' αὐτῇ τῇ δηλωσι φαίνεται ἡ θεότης τοῦ Ἰησοῦ, ἀφοῦ τὸ Θεοῦ ὁ Ἰησοῦς ἀναφέρει ὡς Πατέρα του. Σ' αὐτῇ τῇ δηλωσι φαίνεται ἐπίσης, ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶνε ἀντίθεος, ὅπως τὸν παρουσίαζαν οἱ ἐχθροὶ του Ἰουδαῖοι, ἀλλ' ἡ βούλησι του συμφωνεῖ και ταυτίζεται με τῇ βούλησι τοῦ Θεοῦ Πατρός.

Στίχ. 19-21: «Σχίσμα οὖν πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. Ἐλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· Δαιμόνιον ἔχει και μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; Ἄλλοι ἔλεγον· Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου· μη δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;».

Τὸ «οὖν» εἶνε μεταβατικὸ και ἐξηγεῖται «δέ». Τὸ «μαίνεται» σημαίνει «εἶνε τρελλός».

Μεταφράζουμε: «Πάλι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι διαιρέθηκαν ἐξ αἰτίας αὐτῶν τῶν λόγων. Και πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἔλεγον: «Εἶνε δαιμονισμένος και τρελλός· τί τὸν ἀκούετε;». Ἄλλοι ἔλεγον: «Αὐτὰ τὰ λόγια δὲν εἶνε δαιμονισμένου. Μήπως δύναται δαιμόνιο νὰ ἀνοίγη ὀφθαλμοὺς τυφλῶν;».

Πολλὲς ὁμιλίαι ἔκανε ὁ Ἰησοῦς στοὺς Ἰουδαίους και πολλοὺς διαλόγους μαζί τους, και ἀσφαλῶς πολλὲς φορὲς διαιρέθηκαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ αἰτίας τῶν λόγων του, ἀφοῦ ἄλλοι παραδέχονταν τοὺς λόγους και ἐκφράζονταν εὐμενῶς, και ἄλλοι δὲν παραδέχονταν και σχολίαζαν δυσμενῶς και ἀντιδρούσαν ζωηρῶς. Διαιροῦνταν ἀκόμη και ἐξ αἰτίας θαυμάτων, τὰ ὅποια δικαίωσαν τὸν Ἰησοῦ στῆ διδασκαλία του και στις διακηρύξεις για τὸ πρόσωπό του, τὸν ἀποδείκνυαν Μεσσία και Θεοῦ, και ἔπρεπε νὰ θέτουν τέλος στις ἀμφιβολίες και ἀντιλογίες. Πράγματι, δὲν διαίρεσαν τοὺς Ἰουδαίους θαύματα, ποὺ τέλεσε ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὴν ἡμέρα τοῦ Σαββάτου; Και γενικῶς τὰ θαύματα δὲν ἀπέδιδαν οἱ μὲν στῆ θεία δύναμι και οἱ δὲ στῆ δύναμι τοῦ Βεελζεβούλ; Και ἀφοῦ τὰ θαύματα τοῦ Ἰησοῦ διαιροῦσαν τοὺς Ἰουδαίους, πόσο μᾶλλον οἱ λόγοι του, ὅπως ὁ λόγος του για αὐτοανάστασί του. Στὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Ἰωάννου ἀναφέρεται «σχίσμα», διαίρεσι, σὲ τρία χωρία, στὸ ζ' 43, στὸ θ' 16, και στὸ ι' 19, τὸ ὅποιο περιλαμβάνεται στὴν ἐξεταζομένη ἐδῶ περικοπῇ. «Σχίσμα οὖν πάλιν ἐγένετο», λέγει ὁ Εὐαγγελιστής. Πάλιν και πολλάκις ἐγένετο σχίσμα, διότι ἡ διαστροφή ἀντιτίθεται και ἐπιτίθεται στὴν εὐθύτητα.

«Πολλά» ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, ὄχι ὀλίγοι, ἐξ αἰτίας τῶν ὑπερφυῶν λόγων τοῦ Ἰησοῦ, ἀντὶ νὰ θαυμάσουν, ὅπως ἄλλοι, χαρακτή-

ριζαν αὐτὸν με βαρυτάτη ἐκφρασι, με χείριστο χαρακτηρισμό. Ἐλεγον: «Δαιμόνιον ἔχει και μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε;»! Εἶνε δαιμονισμένος και τρελλός! Δὲν ἀξίζει νὰ τὸν ἀκούετε. Δὲν ἀξίζει νὰ προσέχετε τὰ λόγια του. Και ἄλλοτε ὕβρισαν τὸν Ἰησοῦ (Ἰωάν. ζ' 20, τ' 48), και τῶρα τὸν ὕβριζουν με ὕβρι, ὅτι ἔχει δαιμόνιο. Και τὸ δαιμόνιο ἔχει διασαλεύσει τὸ μυαλό του και «μαίνεται», εἶνε τρελλός, λέγει τρελλὰ πράγματα. Δαιμονισμένος ἐκεῖνος, ποὺ ἔβγαζε δαιμόνια και τὰ ἔκανε νὰ φρίττουν! Δαιμονισμένος ἐκεῖνος, ποὺ ἀνέτρεπε τῇ βενωτάτη ὕβρι με τὸ λογικὸ και ἀκαταμάχητο ἐπιχείρημα, ὅτι σατανᾶς σατανᾶ δὲν εἶνε δυνατὸ νὰ ἐκβάλλῃ! (Μάρκ. γ' 23). Τρελλός ἐκεῖνος, ποὺ θημιούργησε τῇ λογικῇ, κατασκεύασε τὰ πάντα με σοφία, και τὸ Εὐαγγέλιό του ἀναγνωρίζεται ἀπὸ τοὺς αἰῶνες ὡς τὸ ἀνυπερβλήτο, ἀσύγκριτο, μοναδικὸ και αἰώνιο βιβλίό!

Ἀφοῦ δὲ ὁ Κύριος και ὁ Θεός ὕβρισθηκα ὡς δαιμονισμένος και τρελλός, καθόλου παράδοξο ἂν ὕβρίζονται ἔτσι και οἱ σοβαρώτεροι ἀνθρωποὶ και ἀκόλουθοί του. Ἀπὸ τοὺς ἀνδρες μέχρι τὴν ἐποχῇ τοῦ Χριστοῦ ὑπῆρξε μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν πρόδρομο Ἰωάννη; Και ὅμως ἔλεγον, «Δαιμόνιον ἔχει!»! (Ματθ. ια' 18). Και ἀπὸ τοὺς ἀνδρες μετὰ Χριστὸν ὑπῆρξε μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν ἀπόστολο Παῦλο; Και ὅμως ὁ Ρωμαῖος ἡγεμὼν Φῆστος «μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἔφη Μαῖντ, Παῦλε· τὰ πολλὰ σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει» (Πράξ. κστ' 24). Φύναξ δύνατὰ ὁ Φῆστος, σὰν νὰ εἶχε ἐνώπιόν του πολὺ τρομερῇ περίπτωσι ἐξαλλοσύνης και τρέλλας. Εἶσαι τρελλός, Παῦλε! Τὰ πολλὰ γράμματα σὲ τρέλλαναν. Ἀλλὰ δὲν ἦταν τὰ πολλὰ γράμματα, για τὰ ὅποια ὁ Παῦλος χαρακτηρίσθηκα τρελλός ἦταν τὰ ἱερά γράμματα, στὰ ὅποια πίστευε ὁ Παῦλος, και «τὰ ἀληθείας και σωφροσύνης ῥήματα», τὰ ὅποια κήρυττε (Πράξ. κστ' 25).

Και σήμερα, ὅποιος ὁμιλεῖ τῇ γλῶσσι τῆς πίστεως και τῆς ἠθικῆς, ἀπὸ τοὺς ἀπίστους και τοὺς κοσμικοὺς θεωρεῖται μειονεκτικός, μη ἰσοροπημένος, πάσχω ἀπὸ θρησκευτικὸ παραλήρημα, και σχολιάζεται δυσφημιστικά. Ἀλλ' ὁ θρησκευτικὸς ἀνθρωπος και συνειδητὸς χριστιανὸς ἄς με στενοχωρητῆι γι' αὐτὰ. Ἀντιθέτως νὰ χαίρη, διότι ἡ κατώτερη ἰδέα, ποὺ ἔχουν ἀπίστοι και κοσμικοὶ γι' αὐτὸν, και ἡ δυσφήμησι, ποὺ τοῦ κάνουν, εἶνε ὑπὲρ αὐτοῦ, ναί, ὑπὲρ αὐτοῦ. Διότι ἔτσι γίνεται μιμητῆς τοῦ Κυρίου του και τῶν ἁγίων του, και δὲ ἔχη μισθὸ ἀπὸ τὸ Θεοῦ. Και ἤδη ἀπολαμβάνει εὐνοια και τιμὴ ἀπὸ τὸ Θεοῦ. Γράφει ὁ ἀπόστολος Πίτρος: «Εἰ ἀνειδίξεσθε ἐν ἀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης και δυνάμεως και τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύε-

ται· κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται» (Α' Πέτρ. δ' 14). Ἄν ὑβρίζεσθε γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, εἴσθε εὐτυχεῖς. Διότι τὸ Πνεῦμα τῆς δόξης καὶ δυνάμεως καὶ τοῦ Θεοῦ ἀναπαύεται σὲ σᾶς. Ὅσο μὲν ἀφορᾷ σ' αὐτοὺς προέρχεται δυσφήμησι, ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ σὲ σᾶς, προσγίνεται δόξα (Αὐτοὶ μὲν σᾶς ὑβρίζουν, ἀλλὰ σεῖς δοξάζεσθε).

Ὑβρίζαν τὸν Ἰησοῦ ὡς δαιμονισμένο καὶ τρελλό οἱ ἔμπαθεῖς Ἰουδαῖοι. Ἄλλ' ὑπῆρχαν καὶ οἱ καλοπροαίρετοι Ἰουδαῖοι, στοὺς ὁποίους οἱ λόγοι τοῦ Ἰησοῦ δημιουργοῦσαν εὐμενῆ ἐντύπωσι καὶ προκαλοῦσαν εὐμενῆ σχόλια. Γι' αὐτοὺς δὲν γράφεται, ὅτι ἦταν πολλοί, ὅπως ἐγράφη γιὰ τοὺς ὑβριστάς. Ἴσως ἦταν πολλοὶ καὶ οἱ εὐμενεῖς ἀκροαταὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ μερικοὶ μόνον ἀπ' αὐτοὺς εἶχαν τὸ θάρρος νὰ ἐκδηλώνωνται, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι σιωποῦσαν ἀπὸ φόβο τῶν κακῶν Ἰουδαίων. Οἱ εὐμενεῖς ἀκροαταί, οἱ ὁποῖοι εἶχαν τὸ θάρρος νὰ ἐκδηλώνωνται, διατύπωναν ἓνα δυνατὸ καὶ ἀμάχητο ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῶν ὑπερφυῶν λόγων τοῦ Ἰησοῦ. Στήριζαν τὸ ἐπιχείρημα στὰ ὑπερφυσικὰ ἔργα του. Αὐτοὶ οἱ λόγοι, ἔλεγαν, δὲν εἶνε δυνατὸ νὰ προέρχωνται ἀπὸ δαιμονιζόμενο. Μήπως δύναται τὸ δαιμόνιο νὰ ἀνοίγη ὀφθαλμοὺς τυφλῶν; Τὸ πρωτοφανὲς θαῦμα τῆς θεραπείας τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ ἦταν πρόσφατο, καὶ ἀσφαλῶς πολυσυζητούμενο. Αὐτὸ δὲ τὸ θαῦμα καὶ τὰ ἄλλα καταπληκτικὰ καὶ εὐεργετικὰ θαύματα τοῦ Ἰησοῦ δημιουργοῦσαν στοὺς καλοπροαίρετους τὴν πεποίθησι, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶνε ἀπὸ τὸ Θεό. Πράγματι ὁ Σατανᾶς δὲν δύναται νὰ κἀν τέτοια θαύματα, ποὺ ἔκανε ὁ Ἰησοῦς, θαύματα καταπληκτικὰ, πρωτοφανῆ καὶ εὐεργετικὰ. Ὁ Σατανᾶς δὲν εἶνε φίλος τῶν ἀνθρώπων γιὰ νὰ τοὺς εὐεργετῇ· εἶνε ἐχθρὸς γιὰ νὰ ἐπιδικῆ τὴν καταστροφή τους. Ὁ Σατανᾶς δὲν ἀνοίγει τὰ μάτια τυφλῶν, ἀλλ' ἂν μποροῦσε, θὰ τύφλωνε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

«Ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἑσμεν»

Στίχ. 22-23: «Ἐγένετο δὲ τὰ Ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ χειμῶν ἦν· καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶντος».

Μεταφράζουμε: «Ἐωρτάζονταν δὲ τὰ Ἐγκαίνια στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἦταν χειμῶν. Καὶ περιπατοῦσε ὁ Ἰησοῦς στὸν περίβολο τοῦ ναοῦ, στὴ στοὰ τοῦ Σολομῶντος».

Τὸ 168 π.Χ. ὁ Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανὴς ἤ μᾶλλον Ἐπιμανὴς ἀνήγει-

ρε στὰ Ἱεροσόλυμα στὸ ναὸ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ βωμὸ στὸν ψευδοθεὸ Δία καὶ βεβήλωσε τὸ ναὸ. Τρία δὲ ἔτη ἀργότερα ὁ Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος καθάρισε καὶ ἐγκαίνιασε ἐκ νέου τὸ ναὸ. Καὶ ἀπὸ τότε οἱ Ἰουδαῖοι μὲ λαμπρότητα μεγάλη ἐώρταζαν στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ σ' ὅλοκληρη τὴ χώρα τὰ Ἐγκαίνια ἐπὶ ὀκτῶ ἡμέρες (Α' Μακ. δ' 59). Γινόταν δὲ ἡ ἑορτὴ αὐτὴ κατὰ τὸν χειμῶνα, περὶ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου. Καὶ ἐπειδὴ ἦταν χειμῶν, ὁ Ἰησοῦς περιπατοῦσε στὸν περίβολο τοῦ ναοῦ στὴ στοὰ τοῦ Σολομῶντος, ἀρχαῖο περιστύλιο στεγασμένο, θεωρούμενο ὑπόλειμμα τοῦ παλαιοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Ὁ Ἰησοῦς, ὁ ἐνανθρωπήσας Θεός, περιπατοῦσε ἐπὶ τῆς γῆς ἐν μέσῳ τῶν ἀνθρώπων! Ἔτσι εἶχε ὑποσχεθῆ στὴν Παλαιὰ Διαθήκη: «Καὶ θήσω τὴν σκηνὴν μου ἐν ὑμῖν... καὶ ἐμπεριπατήσω ἐν ὑμῖν» (Λευίτ. κστ' 11-12). Στὸ Β' Κορ. στ' 16 ὁ Ἀπόστολος ἀναφέρεται στὴν ἐκπλήρωσι τῆς ὑποσχέσεως τοῦ Θεοῦ.

Στίχ. 24: «Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ: Ἐως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἰρεῖς; Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ».

Τὸ «οὖν» εἶνε μεταβατικὸ καὶ ἐξηγεῖται «δέ». Τὸ «αἰρεῖν τὴν ψυχὴν» ἄλλος ἐρμηνεύει «κρατεῖν εἰς ἀμφιβολίαν», ἄλλος «κρατεῖν εἰς ἀγωνίαν», ἐμεῖς δὲ νομίζουμε, ὅτι καλλίτερα εἶνε νὰ ἐρμηνευθῆ «βασανίζειν τὴν ψυχὴν». Τὸ δὲ «παρρησίᾳ» σημαίνει «σαφῶς, καθαρὰ».

Μεταφράζουμε: «Τὸν περικύκλωσαν δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ τοῦ ἔλεγον: Ἐως πότε θὰ βασανίζης τὴν ψυχὴ μας; Ἐὰν σὺ εἶσαι ὁ Χριστός (ὁ Μεσσίας), νὰ μᾶς τὸ πῆς καθαρὰ».

Ἄλλοτε, συμφῶνως πρὸς τὸν στίχ. 20, πολλοὶ Ἰουδαῖοι ἔλεγαν γιὰ τὸν Ἰησοῦ, ὅτι εἶνε δαιμονισμένος καὶ λόγῳ τοῦ δαιμονισμοῦ εἶνε τρελλός· γιὰ τὸν ἀκούετε, γιὰ τὸν δίνετε σημασίαν καὶ προσοχὴν στὰ λόγια του; Τώρα οἱ Ἰουδαῖοι περικυκλώνουν τὸν Ἰησοῦ, δηλώνουν, ὅτι τοὺς βασανίζει ψυχικῶς τὸ πρόσωπό του, καὶ ζητοῦν ν' ἀκούσουν σαφῶς ἀπὸ τὸ στόμα του, ἂν αὐτὸς εἶνε ὁ Χριστός, ὁ Μεσσίας.

Γεννῶνται δὲ τὰ ἐρωτήματα: Ἀφοῦ οἱ ἐν λόγῳ Ἰουδαῖοι θεωροῦσαν τὸν Ἰησοῦ δαιμονισμένο καὶ τρελλό, γιὰ τὸν συμπαθοῦσαν γιὰ τὴν κατάστασί του, ἀλλὰ τὸν ἀντιπαθοῦσαν; Τοὺς δαιμονισμένους καὶ τρελλοὺς δὲν ἀντιπαθοῦμε, ἀλλὰ συμπαθοῦμε, δὲν ἐχθρευόμεθα, ἀλλὰ λυπούμεθα. Ἐπίσης, ἀφοῦ δὲν ἤθελαν ν' ἀκούη κανεὶς τὸν Ἰησοῦ ὡς δαιμονισμένο καὶ τρελλό, γιὰ τὸν τὴν ν' ἀκούσουν ἀπὸ τὸ στόμα του, ἂν αὐτὸς εἶνε ὁ Μεσσίας; Πῶς δίνουν σημασίαν στὰ λόγια δαιμονισμένου καὶ τρελλοῦ; Καὶ πῶς δαιμονισμένος καὶ τρελλός εἶνε

δυνατό να είναι ο Μεσσίας; Οί έχθροι του Ίησοῦ εἶνε ἀντιφατικοί. Ἐλεγον, ὅτι ὁ Ίησοῦς εἶνε δαιμονισμένος, τρελλός και ἀνάξιος προσοχῆς, ἀλλὰ δὲν πίστευαν σ' αὐτό, πού ἔλεγαν. Στὴν πραγματικότητα θεωροῦσαν τὸν Ίησοῦ ἰσχυρό και ἀξιπρόσεκτο πρόσωπο, και τὴν ψυχὴ τους βασάνιζε ἡ ἰδέα, μήπως αὐτός εἶνε ὁ Μεσσίας. Ἡ ἀμφιβολία σὰν σκουληκι κατέτρωγε τὴν ψυχὴ τους. Αὐτοτιμωροῦνταν. Καὶ δικαίως. Διότι ἦταν ἐμπαθέστατοι, και γι' αὐτό ἦταν ἀνάξιοι πίστεως.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει με ὄλους, ὁσοι ἀπιστοῦν ἀπέναντι τοῦ Χριστοῦ και τοῦ Εὐαγγελίου του. Τὸς κατατρώγει τὸ σαράκι τῆς ἀμφιβολίας. Διαλογίζονται στὸ βάθος τους: Ἄν ὁ Ίησοῦς εἶνε Θεός και τὸ Εὐαγγέλιο εἶνε θεόπνευστο, ἐμεῖς χανόμεθα!... Ἀναρχικοὶ ἐγραψαν στους τοίχους: Ἄν ὑπάρχη Θεός, «τὴ βάψαμε»!... Δυστυχεῖς ἄνθρωποι. Καὶ ἂν θέλουν νὰ γίνουν εὐτυχεῖς, ἄς ἀλλάξουν. Οἱ ἄπιστοι ἄς ἀφήσουν τὸν ὑπερτροφικὸ ἐγωισμό και τὰ παράγωγά του, φθόνο, κακία, μοχθηρία, ματαιοδοξία, φιλοχρηματολατρεία, σαρκολατρεία, και ἄς ζητήσουν πίστι ἀπὸ «τὸν ἀρχηγὸν τῆς πίστεως» (Ἐβρ. ιβ' 2), ὁποῖος δίνει πίστι, και θὰ τοὺς δώσει, βλέποντας τὴν καλὴ διάθεσί τους και τὸν ἀγῶνα τους πρὸς τὸ καλό. Οἱ δὲ ἀναρχικοὶ ἄς ἀφήσουν τὴν ἀναρχία και ἄς πιστεύσουν σ' ἐκεῖνον, ὁποῖος ἦταν «ἐν ἀρχῇ», «ἀπ' ἀρχῆς» (Ἰωάν. α' 1, Α' Ἰωάν. α' 1), και εἶνε «ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως» (Ἀποκ. γ' 14), ἡ δημιουργικὴ ἀρχὴ τοῦ συμπαντος, ἀλλὰ και ἡ κυβερνητικὴ ἀρχή. Τότε δὲν θὰ «τὴ βάψουν», ἀλλὰ θὰ κατακτήσουν τὴ χαρὰ και τὴ δόξα τῆς ἀπέραντης αἰωνιότητος.

Στίχ. 25-26: «Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ίησοῦς· Ἐἶπον ὑμῖν, και οὐ πιστεύετε. Τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρὸς μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ· ἄλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γὰρ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν».

Μεταφράζουμε: «Ἀποκρίθηκε σ' αὐτούς ὁ Ίησοῦς: "Σᾶς εἶπα, ἀλλὰ δὲν πιστεύετε. Τὰ ἔργα, πού ἐγὼ κάνω στὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς μου, αὐτὰ μαρτυροῦν γιὰ μένα, ἀλλὰ σεῖς δὲν πιστεύετε, διότι δὲν εἴσθε ἀπὸ τὰ πρόβατα τὰ δικά μου, ὅπως σᾶς εἶπα"».

Στὸ ἐρώτημα τῶν Ἰουδαίων πρὸς τὸν Ίησοῦ νὰ εἰπῆ σαφῶς, ἂν αὐτός εἶνε ὁ Μεσσίας, ὁ Ίησοῦς ἀπάντησε: «Ἐἶπον ὑμῖν, και οὐ πιστεύετε». Σᾶς εἶπα, ἀλλὰ δὲν πιστεύετε. Γενᾶται τὸ ἐρώτημα: Πότε ὁ Ίησοῦς εἶπε σαφῶς, ὅτι αὐτός εἶνε ὁ Μεσσίας; Πολλές φορές εἶπε. Οἱ διακηρύξεις του, ὅτι ἀπεστάλη ἀπὸ τὸ Θεὸ γιὰ νὰ σώσῃ τὸν κόσμον, ὅτι αὐτός ἐλευθερώνει ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, ὅτι αὐτός εἶνε ὁ Υἱὸς τοῦ Θε-

οῦ και ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ὁ ἄρτος πού κατέβηκε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ και χαρίζει ζωὴ αἰώνια, ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς με ἀπόλυτη και μοναδικὴ ἔννοια, και ἄλλες ὑμνιστικὲς διακηρύξεις γιὰ τὸ πρόσωπό του εἶνε σαφεῖς μαρτυρίες γιὰ τὴ μεσσιακὴ ἰδιότητά του. Κατὰ τὴ Γραφὴ κανένα ἄλλο πρόσωπο δὲν προωρίσθηκε νὰ ἔλθῃ στὸν κόσμον με τὴν ἀποστολὴ νὰ σώσῃ τὸν κόσμον ἀπὸ τίς ἁμαρτίες, παρά μόνον ὁ Μεσσίας, και κανένα ἄλλο πρόσωπο δὲν ἦταν δυνατό νὰ ἐμφανισθῆ στὴ γῆ με ὑμνιστικὲς ἀξιῶσεις και ἀποδείξεις τῶν ἀξιῶσεών του, παρά μόνον ὁ Μεσσίας, ὁ ἐνανθρωπήσας Υἱὸς τοῦ Θεοῦ και Θεός. Στὴ Σαμαρείτιδα ὁ Ίησοῦς εἶπε ρητῶς, ὅτι αὐτός εἶνε ὁ Μεσσίας (Ἰωάν. δ' 25-26), στους Ἰουδαίους με τίς ὑμνιστικὲς διακηρύξεις του εἶπε τὴν αὐτὴ ἀλήθεια σαφῶς.

Ὁ Ίησοῦς ἔδωσε ἀποδείξεις τῆς μεσσιακῆς ἰδιότητος και τῆς θεότητος του με τὰ ἔργα του. Γι' αὐτὸ εἶπε στους Ἰουδαίους: «Τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρὸς μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ». Ἔργα ἐννοεῖ τὰ θαύματα, τὰ ὁποῖα εἶνε ὑπερβάσεις τῶν φυσικῶν νόμων. Οἱ κακοπροαίρετοι Ἰουδαῖοι ἐβλέπαν και διαπίστωναν τὰ θαύματα και δὲν μποροῦσαν νὰ τὰ ἀρνηθοῦν. Τὰ ὁμολογοῦν και μέσα στὸ Ταλμούδ. Ἀλλὰ τὰ παρερμήνευσαν. Ἰσχυρίζονταν, ὅτι ὁ Ίησοῦς ἔκανε τὰ θαύματα με τὴ δύναμι τοῦ Σατανᾶ. Βεβαίως μέχρις ὀρισμένου σημείου δύναται νὰ γίνουν θαύματα και με τὴ δύναμι τοῦ Σατανᾶ, σατανικά θαύματα, σὰν ἐκεῖνα, πού ἔκαναν οἱ μάγοι τῆς Αἰγύπτου πρὸς ἀντίπραξι στὸ Μωυσῆ, και σὰν ἐκεῖνα, πού θὰ κάνῃ ὁ Ἀντίχριστος. Ἀλλὰ τὰ θαύματα τοῦ Ίησοῦ δὲν γίνονταν ἐν ὀνόματι τοῦ Σατανᾶ, γίνονταν «ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς», ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἦταν τέτοια θαύματα, ὅπως ἐκβολές δαιμονίων, διάνοιξι ὀφθαλμῶν τυφλῶν, ἀναστάσεις νεκρῶν, θεραπείες ἀνιάτων ἀσθενειῶν κ.ἄ. καταπληκτικά και εὐεργετικά θαύματα, τὰ ὁποῖα ὁ Σατανᾶς δὲν κάνει. Τόσο μεγάλα θαύματα, πού ἔκανε ὁ Ίησοῦς, ὁ Σατανᾶς δὲν κάνει, διότι δὲν ἔχει τὴ δύναμι. Ἐπίσης εὐεργετικά θαύματα ὁ Σατανᾶς δὲν κάνει, διότι δὲν ἀγαπᾶ, ἀλλὰ μισεῖ τοὺς ἀνθρώπους, και δὲν θέλει τὸ καλό τους, ἀλλὰ τὴν καταστροφὴ τους. Καταπίπτει λοιπὸν ὁ συκοφαντικὸς ἰσχυρισμὸς τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ὁ Ίησοῦς ἔκανε τὰ θαύματα με τὴ δύναμι τοῦ Σατανᾶ. Μὲ τὰ θαύματά του ὁ Ίησοῦς ἀποδείκνυε, ὅτι ὄντως εἶνε ὁ Μεσσίας. Ἄλλ' οἱ κακοπροαίρετοι, πεπρωμένοι και διστραφημένοι Ἰουδαῖοι οὔτε ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Ίησοῦ, οὔτε ἀπὸ τὰ θαύματά του πείθονταν, ὅτι εἶνε ὁ Μεσσίας. Ἐπανελημμένως ὁ Ίησοῦς στὸ ἔρμηνευόμενο χωρίο λέγει σ' αὐτούς τὸ καὶ πιστεύετε. Ὁ ἱερός Χρι-

στάσεις παρατηρεί: «Τὸν ἔργων βούντων ῥήματα ζητοῦσιν καὶ τῶν ῥημάτων διδασκόντων ἐπὶ τὰ ἔργα καταφεύγουσι, πρὶν τὸ ἔσταιν αὐτῶν ἰσχυρισμοὶ. Ἐνῶ δηλαδὴ τὰ ἔργα, ἦτοι τὰ θαύματα, τοῦ Ἰησοῦ βούδουν, οἱ Ἰουδαῖοι, μὴ τὴν ἐρώτησιν καὶ εἰπεῖν ὁ Ἰησοῦς ἂν εἴη ἡ Μεσσίας, ζητοῦν λόγια. Καὶ ἐνῶ τὰ λόγια διδασκῶν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Μεσσίας, αὐτοὶ καταφεύγουσιν εἰς τὰ ἔργα, ζητοῦν σημεῖα, θαύματα. Πάντως ἀντιτίθεται.

Τὸ τέλος τοῦ χωρίου, καὶ γὰρ ὅτε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἡμῶν, καθὼς ἐπεὶ ἡμῶν, παρέχει σὲ μερικοὺς ἐρημηγευτὲς δυσκολία, ἐπειδὴ δὲν ἀναφέρεται, ὅτι ὁ Κύριος εἶπε ρητῶς τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι δὲν εἶναι ἀπὸ τῶ δικῶν τοῦ πρόβατο. Ἡ δυσκολία αἰρεται, ἂν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ γνώμη ἄλλων ἐρημηγευτῶν, ὅτι μὴ τίς προηγούμενος στὸ παρὸν ἰ κεφάλαιον ἀλληγορίας γινώσκοντο καὶ αὐτὸ γνωρίζουν αὐτὸν καὶ τὸν ἀκολουθοῦν, ὁ Ἰησοῦς ἐπιστοῖσι, ὅτι ἄλλοι, οἱ πιστεύοντες, εἶναι ἰδικὰ του πρόβατο, καὶ ἄλλοι, οἱ μὴ πιστεύοντες, δὲν εἶναι ἰδικὰ του πρόβατο.

Ὅσοι Ἰουδαῖοι δὲν πίστευσαν στὸ Χριστὸ, δὲν πίστευσαν, διότι δὲν ἦταν ἰδικὰ του πρόβατο. Καὶ τὸ καὶ μὴ εἶναι κάποιος πρόβατο τοῦ Χριστοῦ, τοῦ κολοῦ καὶ ἰδανικοῦ ποιμένος, αὐτὸ σημαίνει, ὅτι δὲν εἶναι καλὸς ἄνθρωπος, δὲν εἶναι καλοπροαίρετος, ἀλλὰ κακοπροαίρετος, καὶ γι' αὐτὸ εἶναι ἀνάξιος πίστεως. Ἀντιθέτως, ὅποιος εἶναι πρόβατο τοῦ Χριστοῦ, αὐτὸ σημαίνει, ὅτι εἶναι καλοπροαίρετος ἄνθρωπος, καὶ γι' αὐτὸ εἶναι ἄξιος πίστεως.

Στίχ. 27-28: «Τὰ πρόβατα τὰ ἡμῶ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, καὶ γὰρ γινώσκω αὐτὰ, καὶ ἀκολουθεῖσίν μου, καὶ γὰρ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς, καὶ αὐτὰ μὴ ἀπόλλυνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐκ ἔρπασαι τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου».

Ἡ φράσι γινώσκω τὰ πρόβατα, ἐτῆς φωνῆς μου ἀκούει, σημαίνει, «τῆ φωνῆ μου καταλαβαίνουσι, γνωρίζουσι». Ἡ φράσι, καὶ μὴ ἀπόλλυνται εἰς τὸν αἰῶνα, σχετικὴ πρὸς τὴν πραγματοποιημένη φράσι, «ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς», σημαίνει, «δὲν θὰ θανατωθοῦν ποτέ». Τὸ δὲ «καὶ» τῆς τελειότητας προτάσεως τοῦ χωρίου σημαίνει «καίτοις ὅπως καὶ ἄλλοι, π.χ. στὸ Ζαχ. ια' 5 («Ἐβλῆθη ἡ Κύριος καὶ πεπλαυτήκαμεν»). Εὐλογητὸς ὁ Κύριος, διότι πλουτήσαμε).

Μεταφράζουμε: «Τὰ πρόβατα τὰ ἰδικὰ μου γνωρίζουσι τῆ φωνῆ μου, καὶ ἐγὼ τὰ γνωρίζω, καὶ μὴ ἀκολουθοῦν, καὶ ἐγὼ τοὺς δίκω ζωὴν αἰώνια, καὶ δὲν θὰ θανατωθοῦν ποτέ, διότι δὲν θὰ τὰ ἄρπασῆ κανεὶς ἀπὸ τὸ χεῖρ μου».

Τὸ παρὸν χωρίον ἀποτελεῖται ἀπὸ τῶν ἑξῆς προτάσεων. Τὸ πρῶτον ἢ δεύτερον ἢ τρίτον πρότασι ἀναφέρεται εἰς τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ δεύτερη εἰς τὸν ποιμένα Χριστὸν.

Τὸ πρῶτον ἑξῆς προτάσεων: «Τὰ πρόβατα τὰ ἡμῶ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, καὶ γὰρ γινώσκω αὐτὰ». Τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ καταλαβαίνουσι, γνωρίζουσι τῆ φωνῆ τοῦ Χριστοῦ ἀπεγνωσμένω τῆ διδασκαλίᾳ του παραδέχονται τὸ Εὐαγγέλιόν του πιστεύουσι, ὅτι ὁ λόγος του εἶναι ὁρθὸς, ὑπέροχος, ἀειγράφτος, αἰώνιος, ἴσως καὶ σωτήριος. Ὅπως δὲ τὰ πρόβατά του γνωρίζουσι τῆ φωνῆ του, ἔτσι καὶ ὁ Χριστὸς γνωρίζει τὰ πρόβατά του, ἔρχεται εἰς σχέσι ἀκαύτητος μετὰ τους.

Τὸ δεύτερον ἑξῆς προτάσεων: «Καὶ ἀκολουθεῖσίν μου, καὶ γὰρ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς». Τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ δὲν ἀπεγνωσμένω ἀπλῶς τῆ διδασκαλίᾳ του, δὲν πιστεύουσι ἀπλῶς εἰς τὸν λόγον του, ἀλλ' ἀκολουθοῦν τὸν Χριστὸν. Ἀκολουθεῖτε με, διδάσκει ὁ Χριστὸς. Καὶ τὰ ἰδικὰ του πρόβατα ὑπακούουσι εἰς τὴν προτροπὴν του, ἀγαθίζονται καὶ ἐφαρμόζουσι τὰ λόγια του. Καὶ ἐπειδὴ τὰ πρόβατα ἀκολουθοῦν τὸν ποιμένα Χριστὸν, γι' αὐτὸ ὁ Χριστὸς δύναιτο αὐτὰ ζωὴν αἰώνια, ἀναμείβει τὰ πρόβατα μὲ μεγίστης ἀξίας δῶρον, μὲ ζωὴν ποστικῶς ἀκαύτητη καὶ ποστικῶς ἀτελείωτη, ἀκαυμένη εἰς τὴν ἀπείραντη αἰωνιότητα. Ἀνθρώπος ἢ ἄγγελος δὲν θὰ μπορούσιν εἰς αὐτῆς, ὅτι δύναιτο ζωὴν αἰώνια. Ὁ Χριστὸς λέγει τέτοιον λόγον, διότι εἶναι Θεὸς καὶ αὐτοζωὴς.

Τὸ τρίτον ἑξῆς προτάσεων: «Καὶ αὐτὰ μὴ ἀπόλλυνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐκ ἔρπασαι τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου». Τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ δὲν θὰ θανατωθοῦν ποτέ, διότι δύναιτο κανεὶς κατὰ τὸ ἀρπάζῃ ἀπὸ τὸ χεῖρ τοῦ Χριστοῦ, αὐτὸν λύκος γὰρ κατὰ τὸ κατασπαράξῃ, αὐτὸν κλέπτῃ καὶ ληστῆς γὰρ κατὰ τὸ σφάζῃν καὶ κατὰ τὸ καταφάγειν. Τὰ πρόβατα δηλαδὴ τοῦ Χριστοῦ, οἱ πιστοὶ καὶ ἀκολουθοῦντες του, δὲν πρόκειται εἰς ἀποσταθῆν πνευματικὸν θάνατον. Ἀφοῦ βρισκόμεθα εἰς τὸ χεῖρ τοῦ Χριστοῦ, καὶ σημαίνει τῆ δυνάμει τοῦ Χριστοῦ, δύναιτο καταφάγειν, μὴ εἶναι ἀσφαλῆ.

Ἄν εἴμεθα λοιπὸν πρόβατα τοῦ Χριστοῦ, ἔν εἴμεθα δηλαδὴ καλοπροαίρετοι, καὶ πιστεύουμε εἰς τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀκολουθοῦμε τὸν Χριστὸν, ὁ Χριστὸς φέρεται πρὸς ἡμᾶς μὲ ἀκαύτητη, μὲ ἀγαπῆ καὶ ἀγαπή, ἢ ὅποια ἔδωκε μέχρις αὐτοθυσίας διὰ σωματικὸν ἥμιστον, μᾶς χαρίζει ζωὴν αἰώνια, καὶ μᾶς τηρεῖ εἰς ἀσφάλειαν. Κανεὶς δὲν μπορεῖ εἰς μᾶς πρᾶξῃ ἄλλο. Ἀλλ' ἀκολουθεῖν τὸν Χριστὸν εἰς τὴν γῆ, θὰ τὸν ἀκολουθήσωμε καὶ εἰς τὴν ἀνάστασιν του εἰς τὸν αἰῶνα, ὅπου

θα παραλάβουμε βασιλεία ασάλευτη και άπερίγραπτη, για να βασιλεύουμε μαζί του στους άπεράντους αιώνες.

Στίχ. 29-30: «*Ο Πατήρ μου, δε δέδωκέ μου, μείζων πάντων έστί, και ουδής δύναται άρπάξειν εκ της χειρός του Πατρός μου. Έγώ και ο Πατήρ εν έσμεν*».

Μεταφράζουμε: «*Ο Πατέρας μου, ο όποιός μου τά έχει δώσει, είναι ανώτερος όλων, και κανείς δεν δύναται να τά άρπάξει από το χέρι του Πατέρα μου. Έγώ και ο Πατέρας είμεθα ένα*».

Εκτός της γραφής «*δε δέδωκέ μου, μείζων πάντων έστί*» υπάρχει και ή γραφή «*ο δέδωκέ μου πάντων μείζων έστιν*», ή όποια προτιμάται στο κριτικό κείμενο Nestle-Aland. Στην άλλη αυτή γραφή δίνεται ή έννοια, ότι ο Πατήρ, γενικώντας τον Υίο με την προαιωνία γέννησι, έδωσε σ' αυτόν το ανώτερο όλων, τή θεότητα. Άλλά τά συμφραζόμενα συνηγορούν υπέρ της συνήθους γραφής. Άν αυθεντική γραφή ήταν ή άλλη, άν δηλαδή ο Χριστός αναφερόταν στη θεότητά του, στο τέλος του στίχ. 29 δεν θα έλεγεν «*εκ της χειρός του Πατρός μου*», αλλά θα έλεγεν «*εκ της χειρός μου*». Η έννοια δηλαδή θα ήταν αυτή: Έπειδή με την προαιωνία γέννησι ο Πατέρας μου έδωσε το ανώτερο όλων, τή θεότητα, ως Θεός είμαι πανίσχυρος, και γι' αυτό κανείς δεν δύναται να άρπάξει τά πρόβατα από το χέρι μου.

Στή συνήθη και αυθεντική γραφή, «*ος δέδωκέ μου, μείζων πάντων έστί*», παραλείπεται ως εύκόλως έννοούμενο το αντίκειμενο του «*δέδωκέ μου*», δηλαδή «*τά πρόβατα*». Κατά τον άμέσως προηγούμενο στίχ. 28 ο Χριστός για τά πρόβατά του είπε, «*ουχ άρπάσει τις αυτά εκ της χειρός μου*». Συμφώνως προς αυτό το λόγο, τά πρόβατα βρίσκονται στο χέρι του Χριστού. Άλλά συμφώνως προς τον άμέσως επόμενο λόγο του Χριστού στο στίχ. 29, παραδόξως τά πρόβατα βρίσκονται στο χέρι του Πατέρα, καίτοι μάλιστα ο Πατέρας τά έδωσε στο Χριστό. Πώς είναι δυνατό τά πρόβατα να βρίσκονται συγχρόνως και στο χέρι του Χριστού και στο χέρι του Πατέρα; Άν κάτι βρίσκεται στο χέρι του Α, είναι αδύνατο να βρίσκεται συγχρόνως και στο χέρι του Β. Το παράδοξο αίρεται και ή άπορία λύεται με τή δήλωσι και διακήρυξι του Χριστού στο στίχ. 30, «*Έγώ και ο Πατήρ εν έσμεν*», Έγώ και ο Πατέρας ένα είμεθα. Και συνεπώς το χέρι του Πατέρα είναι και χέρι του Χριστού, δεν υπάρχουν δύο χέρια, άλλ' ένα χέρι, μία δύναμι.

Το «*ος δέδωκέ μου*» έχει τήν έννοια, ότι ο Πατέρας έδωσε τά πρόβατα στο Χριστό ως άνθρωπα. Ο Χριστός ως άνθρωπος έλαβεν ό,τι είχεν ως Θεός.

Το «*μείζων πάντων έστί*» σημαίνει, ότι ο Θεός Πατέρας είναι μεγαλύτερος, ανώτερος, ισχυρότερος όλων των έχθρών των προβάτων, ανθρώπων και δαιμόνων και του άρχηγού των δαιμόνων, του διαβόλου, «*του άρχοντος του κόσμου τούτου*» (Ιωάν. 8' 31). Είναι δε ισχυρότερος ο Θεός Πατέρας από κάθε έχθρό Ιδαιτέρως, αλλά και από όλους τούς έχθρούς μαζί. Και πόσο ισχυρότερος, Άσυγκρίτως ισχυρότερος, αφού ή δύναμι του Θεού είναι άπειρη, ή δε δύναμι των κτισμάτων πεπερασμένη. Μπροστά στη δύναμι του Θεού, θα λέγαμε, όλες συλλήβδην οι σκοτεινές δυνάμεις έκμηδενίζονται.

Και αφού ο Θεός είναι άσυγκρίτως ισχυρότερος όλων των έχθρών, που έπιβουλεύονται τά πρόβατα, γι' αυτό τά πρόβατα «*ουδής δύναται άρπάξειν εκ της χειρός του Πατρός*». Στο χέρι του Θεού τά πρόβατα είναι απόλυτως άσφαλή. Και γι' αυτό, όσοι είναι πρόβατα του Θεού και του Χριστού, δεν πρέπει να φοβούνται κανένα έχθρό και έπιβουλο. Πόσοι κατά τίς δύο μέχρι σήμερα χιλιετίες πολέμησαν τήν Έκκλησία, τήν ιερή ποιμήν του Χριστού, και δεν μπόρεσαν να τή διαλύσουν και να τή αφανίσουν. Η Έκκλησία, ή ιερή ποιμήν, υπάρχει και θα υπάρχει, διότι βρίσκεται στο κοινό, προστατευτικό και παντοδύναμο χέρι του Θεού και του Χριστού.

Η δήλωσι και διακήρυξι του Ίησού, «*Έγώ και ο Πατήρ εν έσμεν*», είναι ύψιστης θεολογικής σημασίας. Όπως ήδη είπαμε, έπειδή προηγουμένως ο Χριστός παρουσίασε τά πρόβατα στο χέρι του και συγχρόνως στο χέρι του Πατέρα, πράγμα παράδοξο, γι' αυτό κατόπι, προς άρσι του παραδόξου, έκανε τήν εν λόγω δήλωσι και διακήρυξι, ότι Χριστός και Πατέρας είναι ένα, και συνεπώς το χέρι του Χριστού είναι και χέρι του Πατέρα, δεν υπάρχουν δύο χέρια, άλλ' ένα χέρι, μία δύναμι. Τά πρόσωπα, που αναφέρονται σ' αυτή τή δήλωσι και διακήρυξι, είναι δύο, αλλά τά δύο αυτά πρόσωπα είναι εν πράγμα, μία ουσία ή θεότης. Ο Πατήρ και ο Υίος είναι άμουσισι, έχουν άμοιυ τη θεία ουσία, από κοινού και εξ άδιαιρέτου. Και συνεπώς ο Χριστός κατά τήν ανώτερη φύσι του, ως Υίος δηλαδή, δεν είναι κατώτερος από τον Πατέρα, όπως διδασκάν οι Άρειανοί και διδάσκουν σήμερα οι φουδα-Μάρτυρες του Ίεχωβά και άλλοι Άντιπριαδίτες. Ο Χριστός ως

Υιός εἶνε ἴσος πρὸς τὸν Πατέρα, ἰσόθεος, ὅπως ὁ ἀπόστολος Παῦλος κηρύττει στὸ Φιλιπ. β' 6 μετὰ τις φράσεις γιὰ τὸ Χριστὸ «ἐν μορφῇ Θεοῦ» καὶ «ἴσα Θεῷ». Τὴν ἰσότητά τοῦ Υἱοῦ πρὸς τὸν Πατέρα δείχνει καὶ τὸ ὅτι ὁ Χριστὸς προτάσσει τὸν ἑαυτοῦ ἀπὸ τὸν Πατέρα. Δὲν λέγει, «Ὁ Πατὴρ καὶ ἐγὼ ἐν ἑσμεν», ἀλλὰ λέγει, «*Ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἑσμεν*». Τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ προτάσσεται ἀπὸ τὸ Θεὸ Πατέρα καὶ σὲ ἄλλα χωρία, ὅπως π.χ. στὸ Β' Κορ. ιγ' 13. Τὴν ὁμοουσιότητα τῶν δύο προσώπων δείχνουν ἄριστα καὶ τὰ χωρία Ἰωάν. ι' 38, «ἐν ἐμοὶ ὁ Πατὴρ κατὰ ἐν αὐτῷ», ιδ' 10, «ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστι». Συμφώνως πρὸς τὰ χωρία αὐτὰ ὁ Πατέρας εἶνε μέσα στὸν Υἱὸ καὶ ὁ Υἱὸς μέσα στὸν Πατέρα, τὰ δύο πρόσωπα ἀλληλοπεριχωροῦνται, ἔχουν μία καὶ τὴν αὐτὴ οὐσία. Ἀναφέρουμε ἕνα ἀκόμη χωρίο, τὸ ὁποῖο δείχνει ἄριστα τὴν ὁμοουσιότητα καὶ τῶν τριῶν θείων προσώπων. Εἶνε τὸ κλασσικὸ περὶ Τριάδος χωρίο Ματθ. κη' 19: «*Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος*». Ἐνῶ ὁ Κύριος λέγει «ὄνομα», κατὰ ἐνικό, παραδόξως ἀναφέρει τρεῖς. «Ὁ Πατὴρ, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα» εἶνε τρία πρόσωπα, ἀλλ' ἕνα «ὄνομα», τουτέστι μία φύσι, μία οὐσία ἢ θεότης, ἕνας Θεός, ὁ Τριαδικὸς Θεός. Δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμε καὶ πολλὰ ἄλλα χωρία, τὰ ὁποῖα δείχνουν τὸ ὁμοφυές καὶ τὸ ὁμοούσιο καὶ τὸ ὁμόθεο τῶν προσώπων τῆς Τριάδος, ἀλλ' ἀρκούμεθα σὲ ὅσα ἀναφέραμε.

Ἐπανερχόμεθα στὸ λόγο τοῦ Ἰησοῦ, «*Ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἑσμεν*». Οἱ ψευδο-Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά, μακρινοὶ πνευματικοὶ ἀπόγονοι τῶν Ἀρειανῶν, ἀρνηταὶ τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ ὅπως ἐκεῖνοι, ἰσχυρίζονται, ὅτι αὐτὸς ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ, ὅτι εἶνε ἕνα μὲ τὸν Πατέρα, σημαίνει, ὅτι συμφωνεῖ μὲ τὸν Πατέρα, ὅχι ὅτι εἶνε ἕνα πρᾶγμα, μία οὐσία ἢ θεότης μαζί μὲ τὸν Πατέρα. Ἀνόητος ἰσχυρισμός. Διότι καὶ ἐγὼ, ὁ μηδαμινὸς ἄνθρωπος, παραδέχομαι τὴν θεία διδασκαλία, συμφωνῶ μὲ τὸ Θεὸ καὶ δὲν ἔχω τὴν αὐθάδεια νὰ διαφωνῶ μὲ τὸ Θεό, ἀλλ' ὅταν μὲ ἐρωτήσουν ποιὸς εἶμαι, καὶ ἀπαντήσω, «Ἐγὼ καὶ ὁ Θεὸς ἕνα εἶμαστε», θὰ γίνω καταγέλαστος καὶ θὰ κινδυνεύσω νὰ ἐγκλεισθῶ σὲ τρελλοκομείο. Τὸ λόγο, «*Ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἑσμεν*», οὔτε ἄνθρωπος, οὔτε ἄγγελος, οὔτε ἀρχάγγελος μποροῦσε νὰ εἰπῇ, ἀλλὰ μόνον ὁ Χριστὸς, διότι εἶχε τὴ συνείδησι, ὅτι εἶνε ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁμοούσιος καὶ ὁμόθεος μὲ τὸν Πατέρα.

Ἀπόπειρα κατὰ τοῦ Ἰησοῦ γιὰ τὴ διακήρυξι τῆς θεότητος του

Στίχ. 31-33: «*Ἐβάστασαν ὄν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθοβόσωσιν αὐτόν. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ Πατρὸς μου· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργων λιθάζετε με; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν*».

Τὸ «*λιθάζω*» σημαίνει «*λιθοβολῶ*». Τὸ «*ἔδειξα ὑμῖν*» σημαίνει «*έκανα σέ σᾶς*». Τὸ «*καί*» σημαίνει «*μάλιστα*», ὅπως στὸ Α' Κορ. στ' 6 καὶ 8.

Μεταφράζουμε: «*Τότε οἱ Ἰουδαῖοι πῆραν πάλι λίθους γιὰ νὰ τὸν λιθοβολήσουν. Ὁ Ἰησοῦς τοὺς εἶπε· Πολλὰ καλὰ ἔργα σᾶς ἔκανα ἀπὸ τὸν Πατέρα μου. Γιὰ ποῖο ἔργο ἀπ' αὐτὰ θέλετε νὰ μὲ λιθοβολήσετε;*». Τοῦ ἀποκρίθηκαν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντας: *Τιὰ καλὸ ἔργο δὲν θέλουμε νὰ σὲ λιθοβολήσωμε, ἀλλὰ γιὰ βλασφημία, μάλιστα ὅτι σὺ, ἐνῶ εἶσαι ἄνθρωπος, κάνεις τὸν ἑαυτοῦ σου Θεό*».

Προηγουμένως, κατὰ τὸ ἡ' 59, οἱ φανατικοὶ Ἰουδαῖοι ἀποπειράθηκαν νὰ λιθοβολήσουν τὸν Ἰησοῦ, ἀλλ' ἡ ἀπόπειρά τους ἀπέτυχε. Τώρα ἀποπειρῶνται πάλι νὰ τὸν λιθοβολήσουν. Ἐπιχειρήματα γιὰ ν' ἀντιμετωπίσουν τὰ θαυμαστὰ λόγια καὶ ἔργα τοῦ Ἰησοῦ δὲν ἔχουν ἔχουν ὅμως λιθάρια, γιὰ νὰ διαπράξουν ἐγκλημα φόνου. Λιθινὲς καρδιὲς λιθάρια χρησιμοποιοῦν. Ἀλλὰ ματαιῶς, ἡ μάλλον εἰς βῆρος τους. Ἀποπειρῶνται νὰ λιθοβολήσουν τὸ Θεό! Ὁμοιάζουν πρὸς παράφρονες, οἱ ὁποῖοι ρίπτουν λιθάρια πρὸς τὰ ἐπάνω, ἐναντίον τοῦ οὐρανοῦ, τὰ δὲ λιθάρια ἐπιστρέφουν ἐπάνω στὰ κεφάλια τους. Μποροῦσε ὁ Χριστὸς ὡς παντοδύναμος Θεὸς νὰ ρίξη φωτιά ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ νὰ κατακαύσῃ τοὺς ἐχθροὺς του. Ἀλλὰ δὲν ἔπραξε ἔτσι. Τὸ πνεῦμα τῆς Καινῆς Διαθήκης διαφέρει ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ὁ Χριστὸς κήρυξε ἀγάπη καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς. Καὶ ὅτι κήρυξε, ἐφήρμοσε πρῶτος. Μὲ τοὺς ἐχθροὺς του, ποῦ ἦταν ἐτοιμοὶ νὰ τὸν λιθοβολήσουν, προβαίνει σὲ συζήτησι. Καὶ μὲ τὴν ἀοργησία καὶ ἠπιότητά του καταστέλλει τὴν ἀτακτὴ ὁρμὴ τους. Τοὺς λέγει: «*Πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ Πατρὸς μου*». Καὶ τοὺς ἐρωτᾷ: «*Διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργων λιθάζετε με;*». Γιὰ νὰ δεῖξη ὁ Χριστὸς στοὺς Ἰουδαίους, ὅτι ἡ ἐναντίον του φονικὴ ἀπόπειρά τους εἶνε ἀδικαιολόγητη, τοὺς ὑπεθυμίζει τὸ πλῆθος, ἀναρίθμητο πλῆθος, τῶν καλῶν του ἔργων. Γέμισε τὴ χώρα τους μὲ καταπληκτικὰ καὶ εὐεργετικὰ θαύματα. Κατέ-

παυσε τρικυμίες. Θεράπευσε λεπρούς, κωφούς, τυφλούς, χωλούς, παραλύτους, πάσης φύσεως αρρώστους. Έβγαλε δαιμόνια. Άνέστη νεκρούς. Όλα δὲ τὰ ἔργα ὁ Ἰησοῦς ἔπραξεν «ἐκ τοῦ Πατρὸς», ὁ Πατέρας συνεργάστηκε μετὸν Υἱό (Πρβλ. Ἰωάν. ε' 19-20). Ἄρα ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶνε ἀντίθεος, ὅπως τὸν κατηγοροῦσαν οἱ ἐχθροὶ του, ἀλλ' εἶνε ὁ,τι ἀκριβῶς κήρυττε, ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ Πατρὸς, τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ οὐσίας μετὸ Θεὸ Πατέρα του. Ἐπικαλούμενος ὁ Χριστὸς τὰ θεοπρεπῆ καὶ εὐεργετικὰ ἔργα του εἶνε σὰν νὰ ἔλεγε στοὺς ἐχθροὺς του: Δὲν σὰς ἔκανα κανένα κακό. Δὲν σὰς προξένησα καμμία ζημία. Όλα τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα τέλεσα σὲ σὰς, εἶνε καλά. Συνεπῶς δὲν με ἐχθρεύεσθε γιὰ κακό ἔργο, ἀλλὰ γιὰ καλό. Ζητῶ λοιπὸν νὰ μοῦ εἰπῆτε, γιὰ ποῖο καλὸ ἔργο με ἐχθρεύεσθε καὶ θέλετε νὰ με λιθοβολήσετε.

Τί ἀπάντησαν οἱ Ἰουδαῖοι; Ποιὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ ἀνέφεραν; Κανένα ἔργο δὲν ἀνέφεραν, κανένα θαῦμα. Ἄλλ' ὡς ἔργο ἀνέφεραν λόγῳ τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὅτι κήρυττε τὴ θεότητά του. Ἀπέφυγαν τὴν ἀναφορὰ σὲ ἔργα, θαύματα, τὰ ὁποῖα βεβαίωσαν τοῦ λόγου τὸ ἀσφαλές, ἀποδείκνυαν δηλαδὴ τὴ θεότητα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ εἶπαν, ὅτι θέλουν νὰ τὸν λιθοβολήσουν γιὰ βλασφημία. Γιὰ ὅποιον θὰ βλασφημοῦσε τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ὁ Μωσαϊκὸς νόμος διέτασσε λιθοβολισμό (Λευϊτ. κδ' 16). Νομοθέτης τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου ἦταν ὁ Χριστὸς ὡς προὔπαρχων τῆς ἐνανθρωπήσεώς του Θεός. Καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου ἤθελαν νὰ λιθοβολήσουν τὸν ἴδιο τὸ νομοθέτη, τὸ Θεό!

Ἐκπληττόμεθα; Καὶ σήμερα, ἂν ἐρχόταν ὁ Χριστὸς στὴ γῆ, ἀνάξιοι χριστιανοὶ, βαπτισμένοι στὸ ὄνομά του, καὶ ἰδίως ἀνάξιοι ἀρχιερεῖς, παρουσιαζόμενοι ὡς ἀντιπρόσωποι του, λόγῳ τῶν αὐστηρῶν κηρυγμάτων του θὰ τὸν καταδίκασαν ἐν ὀνόματί του, ὡς διάφορον δῆθεν καὶ ἀντίθετον πρὸς τὸν γνωστὸ ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον πρᾶο καὶ ταπεινὸ Χριστό, καὶ θὰ τὸν ἐκτελοῦσαν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Εὐαγγελίου του καὶ τῶν Ἱερῶν Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας του! Ὑπερβολικὸς ὁ λόγος; Ὁχι, δὲν εἶνε ὑπερβολικὸς. Δὲν ὀμιλεῖ ὁ Ἀπόστολος γιὰ ἀνθρώπους μέσα στὸ χριστιανικὸ κόσμον «ἀνασταυροῦντας τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας» (Ἐβρ. στ' 6), γιὰ ἀνθρώπους δηλαδὴ ποὺ ξανασταυρώνουν τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν διαπομπεύουν; Καὶ ἀφοῦ τὸν ξανασταυρώνουν πνευματικῶς, γιατί δὲν θὰ τὸν ἐκτελοῦσαν καὶ σωματικῶς, ἂν βρισκόταν στὴ γῆ; Δὲν τὸν ξανασταυρώνουν ἐπίσης στὰ πρόσωπα πιστῶν ἀκολούθων του, τοὺς ὁποίους διώκουν καὶ καταδικάζουν; Οἱ Ἰουδαῖοι ἦταν ἔτοιμοι νὰ λιθοβολήσουν τὸν Ἰησοῦ μετ

τὸ πρόσχημα τῆς εὐσεβείας ἐκ μέρους τους καὶ τῆς βλασφημίας ἐκ μέρους του. Ἔτσι συμβαίνει καὶ στὸν ἐκκλησιαστικὸ χῶρον. Ἄδικοι καὶ ἀσεβεῖς ἐκκλησιαστικοὶ παράγοντες καλύπτουν ἀπεχθέστατες πράξεις μετὰ προσχήματα εὐσεβείας.

Τί θεώρησαν οἱ Ἰουδαῖοι ὡς βλασφημία τοῦ Ἰησοῦ; Τὸ ὅτι, ἐνῶ ἦταν ἀνθρώπος, κήρυττε, ὅτι ἦταν Θεός. Ἐβρισκαν ἀσυμβίβαστη τὴ θεία μετὰ τὴν ἀνθρωπίνη φύσι. Ἀλλὰ γιατί; Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, τῆς ὁποίας αὐτοὶ ἐμφανίζονταν ὡς μελετηταὶ καὶ αὐθεντικοὶ ἐρμηνευταί, μετὰ πολλὰ χωρία ἔδειχνε, ὅτι ὁ Μεσσίας θὰ ἦταν καὶ ἀνθρώπος καὶ Θεός. Παραπέμπουμε ἐνδεικτικῶς στὸ Ἦσ. θ' 6. Οἱ Ἰουδαῖοι δὲν παραδέχονταν τὴ θεότητα τοῦ Χριστοῦ, διότι, ἀντιθέτως πρὸς τὸν ἰσχυρισμὸ τους, ὅτι ἦταν αὐθεντικοὶ ἐρμηνευταὶ τῶν Γραφῶν, ἦταν ἐπιπόλαιοι ἀναγνώστες καὶ κακοὶ ἐρμηνευταί, ἦταν δὲ καὶ ἐμπαθεῖς, ἢ δὲ ἐμπάθεια τοὺς τύφλωνε, ὥστε νὰ μὴ βλέπουν τὴν ἀλήθεια τῶν μεσσιακῶν προφητειῶν, καὶ τὴ δικαίωσι τοῦ Ἰησοῦ ὡς Μεσσία καὶ Θεοῦ ἀπὸ τὰ θαύματά του. Ἄλλ' εἶχαν ἓνα καλὸ οἱ Ἰουδαῖοι ἐχθροὶ τοῦ Ἰησοῦ. Δὲν πίστευαν μὲν στὴ θεότητά του, καταλάβαιναν ὁμως, ὅτι κήρυττε τὸν ἑαυτὸ τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ οἱ Ἀρειανοὶ καὶ οἱ ψευδο-Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά καὶ οἱ ἄλλοι Ἀντιτριαδίτες δὲν παραδέχονται, ὅτι κήρυττε τὸν ἑαυτὸ τοῦ Θεοῦ. Ὅλοι αὐτοὶ εἶνε χειρότεροι ἀπὸ τοὺς ἀπίστους Ἰουδαίους.

Στίχ. 34-36: «Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἔστι γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν, Ἐγὼ εἶπα, θεοὶ ἐστε; Εἰ ἐκείνους εἶπε θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ Γραφή, ὃν ὁ Πατὴρ ἡγάσσε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον, Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰμι;».

Τὸ «λυθῆναι» σημαίνει «ἀκυρωθῆναι, νὰ ἀκυρωθῆ». Τὸ «ἡγάσσε» σημαίνει «ἐξέλεξε, ξεχώρισε».

Μεταφράζουμε: «Εἶπε σ' αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς: Δὲν εἶνε γραμμένο στὸ νόμον σας, "Εγὼ εἶπα, εἶσθε θεοί"; Ἀφοῦ ἐκείνους ὠνόμασε θεοὺς, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπευθύνθηκε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, -ἡ δὲ Γραφή δὲν δύναται ν' ἀκυρωθῆ-, σ' αὐτόν, ποὺ (εἶνε Υἱὸς καὶ) ὁ Πατέρας ξεχώρισε καὶ ἀπέστειλε στὸν κόσμον, σεῖς λέγετε, "βλασφημεῖς", διότι εἶπα, "Εἶμαι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ";»

Συμφώνως πρὸς τὸν ἀμέσως προηγούμενον στίχ. 33, οἱ Ἰουδαῖοι εἶπαν στὸν Ἰησοῦ: Θέλουμε νὰ σὲ λιθοβολήσωμε γιὰ βαρυτάτη βλασφημία, ὅτι κάνεις τὸν ἑαυτὸ σου Θεό. Ἄν ὁ Ἰησοῦς δὲν ἦταν Θεός,

ὄφειλε νὰ εἰπῆ στους Ἰουδαίους: «Ὁχι, δὲν κάνω τὸν ἑαυτὸ μου Θεό. Παρεξηγήσατε τὰ λόγια μου. Εἶμαι καὶ ἐγὼ ἀπλῶς ἄνθρωπος, ὅπως ἐσεῖς». Ἀλλὰ τέτοιο λόγο δὲν εἶπε ὁ Χριστός. Δὲν ἀρνήθηκε τὴ θεότητα του. «*Ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται*», λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Β' Τιμ. β' 13). Ἐδωσεν ἐνώπιον τῶν Ἰουδαίων μαρτυρία γιὰ τὸ πρόσωπό του, ὅπως κατόπιν κατὰ τὴ δίκη ἔδωσεν ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως καὶ τοῦ Ἰουδαικοῦ Συνεδρίου, καὶ ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου (Μάρκ. ιδ' 61-62, Ἰωάν. ιη' 36-37, Α' Τιμ. στ' 13). Ἡ σωτηρία μας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν πίστι μας στὴ θεότητα τοῦ Ἰησοῦ (Ἰωάν. κ' 31, Πράξ. ιστ' 30-31, Ρωμ. ι' 13 κ.ά.). Ἄν ὁ Ἰησοῦς ἀρνιόταν τὴ θεότητά του, πράγμα βεβαίως ἀδύνατο, τὸ ἔργο τῆς σωτηρίας μας θὰ ματαιωνόταν. Ἄνθρωποι προβάλλουν τοὺς ἑαυτοὺς των καὶ τὰ ἀξιώματά των πρὸς ἰκανοποίηση τοῦ ἐγωισμοῦ των καὶ ἐπίτευξι καὶ ἄλλων ἰδιοτελῶν σκοπῶν. Ὁ Ἰησοῦς διακήρυττε τὴ θεότητά του ὄχι διότι εἶχε ἀνάγκη ἀναγνωρίσεώς του καὶ δοξασιμοῦ ἀπὸ ἀνθρώπους, ἀλλὰ διότι ἐμεῖς ἔχουμε ἀνάγκη σωτηρίας.

Ὁ Χριστός ὄχι μόνο δὲν ἀρνήθηκε, ὅτι εἶνε Θεός, ἀλλὰ καὶ ὑπερασπίστηκε τὴ θεότητά του μὲ ἐπιχειρηματολογία. Ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι θεώρησαν φρικτὴ βλασφημία τὸ ὅτι παρουσίαζε τὸν ἑαυτὸ του ὡς Θεό, γι' αὐτὸ ὁ Ἰησοῦς ἐπικαλέστηκε ἓνα χωρίο τῆς Γραφῆς, ὅπου ἄνθρωποι, δικασταί, ὀνομάζονται θεοί, πράγμα θαυμαστό, ἀλλ' ὄχι βλάσφημο καὶ φρικτό, ἀφοῦ εἶνε τῆς θεόπνευστης Γραφῆς. Εἶπε στους Ἰουδαίους: Δὲν εἶνε γραμμένο στὸ νόμο σας, «*Ἐγὼ εἶπα, εἴσθε θεοί*»; Τὸ χωρίο περιέχεται στὸν Ψαλμὸ π', στίχ. 6, ὄχι στὸ Μωσαϊκὸ νόμο. Ἀλλ' ἐδῶ καὶ ἀλλοῦ ὁ ὅρος «*νόμος*» ἔχει εὐρεῖα ἔννοια, σημαίνει ὅλη τὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Λέγει δὲ ὁ Ἰησοῦς «*ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν*», στὸ νόμο σας, ὄχι τόσον ἐπειδὴ ὁ νόμος δόθηκε στους Ἰουδαίους, ὅσον ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι πολὺ μιλοῦσαν γιὰ τὸ νόμο, παρουσιάζονταν ὡς γνῶστες καὶ ἐρμηνευταί τοῦ νόμου, ἐπικαλοῦνταν συχνὰ τὸ νόμο, καὶ καυχῶνταν γιὰ τὸ νόμο. Πολὺ τολμηρὸ φαίνεται, ἄνθρωποι νὰ ὀνομάζονται «*θεοί*». Ἀλλ' ἀφοῦ λέγει τοῦτο ἡ Γραφή, δὲν εἶνε βλασφημία. «*Οὐ δύναται λυθῆναι ἡ Γραφή*», τονίζει ὁ Ἰησοῦς (Ἰδὲ καὶ Ματθ. ε' 17-19). Δὲν μπορεί ν' ἀκυρωθῆ ἡ Γραφή. Τὸ κῦρος τῆς εἶνε ἀπόλυτο. Ἀκούετωσαν ταῦτα καὶ χριστιανοί, οἱ ὅποιοι ἐκφράζουν ἀντιρρήσεις ὡς πρὸς τὴ Γραφή, θέλουν τὴν κατάργησι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, καὶ τὴν τροποποίησι καὶ τὸν ἐκσυγχρονισμό τοῦ Εὐαγγελίου! Τέτοιοι ἄνθρωποι, ὅσο καὶ ἂν διατείνωνται, ὅτι εἶνε χριστιανοί, στὴν πραγματικότητα εἶνε ἀχρίστιανοι καὶ ἀντίχριστοι. «*Πᾶσα Γραφή θεό-*

πνεύστος», λέγει ὁ οὐρανοβάμων Παῦλος (Β' Τιμ. γ' 16). Ὁλητὴ Γραφή εἶνε θεόπνευστη. Καὶ ὅποιος φέρει ἀντιρρήσεις στὴ Γραφή, φέρει ἀντιρρήσεις στὸ Θεό καὶ ἐμπνέεται ἀπὸ τὸ Σατανᾶ.

Μὲ τὴν ἐπικλήσι τοῦ Γραφικοῦ χωρίου, ὅπου ἄνθρωποι ὀνομάζονται «*θεοί*», χωρὶς ὁ τολμηρὸς αὐτὸς λόγος νὰ δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ βλασφημία, ὅπως δὴποτε ὁ θυμὸς τῶν Ἰουδαίων μετριάσθηκε. Καὶ ἀφοῦ χαλαρώθηκε ὁ θυμὸς, ἀπὸ τὸ ταπεινὸ «*κατ' ἄνθρωπον*» ἐπιχείρημα ὁ Ἰησοῦς προβαίνει σὲ ἐπιχείρημα «*ἀπὸ τοῦ ἰσχυροτέρου*». Γιὰ νὰ καταλάβωμε δὲ τὴ δύναμι τῆς ἐπιχειρηματολογίας, πρέπει νὰ ἐννοήσωμε καλῶς τὴν ἔννοια ὀρισμένων σημείων τῶν στίχ. 35-36 τοῦ ὑπ' ὄψιν χωρίου.

Λέγοντας ὁ Ἰησοῦς, «*ἐκείνους, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο*», ἀντιθέτει αὐτὸ τὸν λόγο πρὸς τὸν ἄλλο λόγο του, «*ὃν ὁ Πατὴρ ἡγίασε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον*». Μὲ τὴ λέξι «*ἐκείνους*» ἐννοεῖ λογικὰ ὄντα ἔξω τῆς θεότητος, σὲ ἀπόστασι ἀπὸ τὸ Θεό, ἀφοῦ σ' αὐτὰ τὰ λογικὰ ὄντα «*ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο*», ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἦλθε. Δὲν ἐννοεῖ ἀγγέλους, ὅπως νομίζουν μερικοὶ κακοὶ ἐρμηνευταί τοῦ Ψαλμοῦ π', ἀπὸ τὸν ὁποῖο παρατίθεται τὸ «*Ἐγὼ εἶπα, ὑμεῖς θεοὶ ἐστε*», ἀλλ' ἐννοεῖ ἀνθρώπους, συγκεκριμένως δικαστάς. «*Ἐκείνοι*» λοιπὸν, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπευθύνθηκε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, εἶνε ἀπλῶς ἄνθρωποι, κτίσματα καὶ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ. Ἀντιθέτως ὁμοιως αὐτὸς, «*ὃν ὁ Πατὴρ ἡγίασε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον*», ὁ Ἰησοῦς, δὲν εἶνε πρόσωπο ἔξω τῆς θεότητος, σὲ ἀπόστασι ἀπὸ τὴ θεότητα, ὅπως οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' ἔχει προὔπαρξι, καὶ τὸν «*ἡγίασε*», ἐξέλεξε, καὶ τὸν ἀπέστειλε στὸν κόσμον ὡς Μεσσία «*ὁ Πατὴρ*». Ὡς πρὸς ἀνθρώπους, τοὺς δικαστάς, «*πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο*», ὁ ὕψιστος ὀνομάζεται «*Θεός*». Ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν Ἰησοῦ ὀνομάζεται «*Πατὴρ*», μὲ εἰδικὴ προφανῶς καὶ μοναδικὴ ἔννοια. Σ' αὐτὸ δὲ κυρίως τὸ σημεῖο ἔγκειται ἡ δύναμι τῆς ἐπιχειρηματολογίας τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ Ἰησοῦς, ὁ ὁποῖος ἦλθε στὴ γῆ καὶ ἔγινε ἄνθρωπος, εἶνε ὁ Υἱὸς τοῦ Πατρός, ὁ φύσει Υἱὸς τοῦ φύσει Πατρός, πρόσωπο τῆς θεότητος, ὄχι ἀπλῶς ἄνθρωπος, ὅπως νόμιζαν οἱ Ἰουδαῖοι. Οἱ ἀπλῶς ἄνθρωποι, οἱ δικασταί, εἶνε «*θεοὶ*» κατὰ χάριν. Ὁ Ἰησοῦς ὡς φυσικὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶνε Θεός κατὰ φύσιν. Οἱ Ἰουδαῖοι κατηγοροῦσαν τὸν Ἰησοῦ ὡς βλάσφημο λέγοντας, «*ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν*» (στίχ. 33). Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπάντησε, ὅτι δὲν εἶνε βλασφημία ὅτι εἶπε, «*Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰμι*». Ἄρα ὁ «*Υἱὸς τοῦ Θεοῦ*» εἶνε «*Θεός*», ἀφοῦ ἄλλωστε τὸ γέννημα εἶνε τῆς αὐτῆς φύσεως μὲ τὸν γεννήτορα. Τὰ δύο δὲ πρόσωπα εἶνε ἓνας Θεός, ἀφοῦ εἶνε μία

οὐσία. «Ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ», εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, «ἐν ἑσμεν» (στίχ. 30). Κατὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, ὁ κατηγορούμενος ὡς βλάσφημος ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, ἐπειδὴ κήρυττε τὸν ἑαυτοῦ Θεοῦ, ἀπάντησε στοὺς κατηγοροῦντες του: Ἐάν ἐκείνους, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπευθύνθηκε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, τοὺς δικαστὰς δηλαδὴ, ἀπλῶς ἀνθρώπους, δημιουργήματα καὶ δούλους τοῦ Θεοῦ, ἡ Γραφή, ὁ Θεὸς διὰ τῆς Γραφῆς, ὠνόμασε θεοὺς, θεοὺς κατὰ χάριν, σ' αὐτόν, ὁ ὁποῖος προϋπήρχε, εἶνε Υἱός, καὶ ὁ Πατέρας ἐξέλεξε, ξεχώρισε, καὶ ἀπέστειλε στὸν κόσμον ὡς Μεσσία καὶ ἔγινε ἀνθρώπος, σεῖς λέγετε «βλασφημεῖς», διότι εἶπα, ὅτι εἶμαι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, Θεός, ὅπως ὁ Πατέρας μου, Θεὸς κατὰ φύσιν,

Στίχ. 37-38: «Ἐἰ σὺ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ Πατρός μου, μὴ πιστεύετε μοι· εἰ δὲ ποιῶ, κἀν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε, ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσῃτε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ Πατήρ καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ».

Τὸ «γινώσκω» χρησιμοποιεῖται συνωνύμως πρὸς τὸ «πιστεύω» καὶ σημαίνει «πειθόμαι», ὅπως στὸ Λουκ. α' 18, Ἰωάν. στ' 69, ἡ 52, ιζ' 7, 8. Καὶ ἔτσι ἡ φράσι «ἵνα γνῶτε» σημαίνει «γιά νὰ πεισθῆτε».

Μεταφράζουμε: «Ἄν δὲν κάνω τὰ ἔργα τοῦ Πατέρα μου, νὰ μὴ πιστεύετε σ' ἐμένα. Ἄν ὁμως κάνω, καὶ ἂν δὲν πιστεύετε σ' ἐμένα, πιστεύετε στὰ ἔργα, γιά νὰ πεισθῆτε καὶ πιστεύσετε, ὅτι ὁ Πατέρας εἶνε μέσα σ' ἐμένα καὶ ἐγὼ εἶμαι μέσα σ' αὐτόν».

Συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιχειρηματολογία τοῦ Ἰησοῦ στοὺς προηγουμένους στίχ. 34-36, ἡ ἀξίωσί του, ὅτι εἶνε Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεός, δὲν εἶνε βλασφημία. Στὸς παρόντες δὲ στίχ. 37-38 ὁ Ἰησοῦς, ἐπειδὴ δὲν θέλει τυφλὴ πίστι, συνεχίζει τὴν ἐπιχειρηματολογία του καὶ παρέχει ἀπόδειξι τῆς θεότητός του ἐπικαλούμενος πάλι τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα τελοῦσε, τὰ θαύματα. Ὅπως τὰ ἔργα τῆς δημιουργίας ἀποδεικνύουν τὴν αἰώνια δύναμι καὶ τὴ μεγαλειότητα τοῦ Θεοῦ (Ρωμ. α' 20), ἔτσι καὶ τὰ ἔργα τοῦ Ἰησοῦ, τὰ θαύματα, ἀποδεικνύουν τὴ δύναμι καὶ τὴ θεότητα τοῦ Ἰησοῦ. Γι' αὐτὸ ὁ Ἰησοῦς λέγει στοὺς Ἰουδαίους, ἂν δὲν πιστεύουν σ' αὐτόν, στὰ λόγια του δηλαδὴ, νὰ πιστεύσουν στὰ ἔργα του, στὴ μαρτυρία τῶν ἔργων, γιά νὰ πεισθοῦν, ἀπὸ τὴ μαρτυρία τῶν ἔργων, καὶ νὰ πιστεύσουν στὴ θεότητά του, τὴν ὁποῖα ἐδῶ ἐκφράζει μὲ τὴ φράσι, «ἐν ἐμοὶ ὁ Πατήρ καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ». Λέγοντας δὲ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι κάνει τὰ ἔργα τοῦ Πατέρα του, καὶ ἐπικαλούμενος αὐτὰ ὡς ἀπόδειξι τῆς θεότητός του, ἐννοεῖ, ὅτι τὰ ἔργα του εἶνε τὰ αὐτὰ μὲ τὰ ἔργα τοῦ Πατέρα του, ἀφοῦ κατὰ τὸ Ἰωάν. ε' 19, «ὁ ἂν ἐκεῖνος (ὁ Πατήρ) ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ Υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ». Τὰ ἔργα

δηλαδὴ, τὰ ὁποῖα κάνει ὁ Πατέρας, συγχρόνως καὶ ἐξ ὁλοκλήρου κάνει καὶ ὁ Υἱός.

Ἡ δὲ ταυτότης τῶν ἔργων τοῦ Πατέρα καὶ τοῦ Υἱοῦ σημαίνει καὶ ταυτότητα τῆς δυνάμεως αὐτῶν. Παντοδύναμος ὁ Πατέρας, παντοδύναμος καὶ ὁ Υἱός. Ἄρα Θεὸς καὶ ὁ Υἱός, μία οὐσία ἢ θεότης ὁ Πατέρας καὶ ὁ Υἱός. Τὸ ὁμοούσιο καὶ ὁμόθεο μὲ τὸν Πατέρα τοῦ ὁ Υἱός στὸ στίχ. 30 ἐξέφρασε μὲ τὴ διακήρυξι, «Ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ ἐν ἑσμεν», τὴν ἄρα, ὅπως ἤδη εἶπαμε, ἐκφράζει μὲ τὸ «ἐν ἐμοὶ ὁ Πατήρ καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ». Ὁ λόγος εἶνε παράδοξος, παραδοξότατος. Γιά δύο ἀγγέλους, τὸν Α καὶ τὸν Β, δὲν εἶνε δυνατὸ νὰ λεχθῆ, ὅτι ὁ Α εἶνε μέσα στὸν Β καὶ ὁ Β εἶνε μέσα στὸν Α, διότι ἕκαστος ἀγγελος ἔχει τὴν οὐσία του χωριστὰ ἀπὸ τὴν οὐσία τοῦ ἄλλου ἀγγέλου. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ γιά δύο ἀνθρώπους. Ἄλλ' ὁ Πατέρας εἶνε μέσα στὸν Υἱό, «ὅλος ἐν ὅλῳ» καὶ ὁ Υἱός εἶνε μέσα στὸν Πατέρα, «ὅλος ἐν ὅλῳ» Πατέρας καὶ Υἱός ἔχουν ἀμοιβαία ἐνοίκησι καὶ ἀλληλοπεριχώρησι. Συμβαίνει δὲ τοῦτο ἀκριβῶς διότι Πατέρας καὶ Υἱός, ὅπως ἔχουν ταυτότητα ἔργων καὶ δυνάμεως, ἔχουν καὶ ταυτότητα οὐσίας. Δύο μὲν ὑποστάσεις ἢ πρόσωπα, ἀλλὰ μία οὐσία ἢ θεότης.

Μὲ τὴν ἐπιχειρηματολογία τοῦ ὁ Χριστὸς ἔδωσε ἀπάντησι στοὺς Ἰουδαίους, οἱ ὁποῖοι ἀρνοῦνταν τὴ θεότητά του. Ἡ δὲ ἀπάντησι δίνεται καὶ στοὺς Ψευδο-Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά, οἱ ὁποῖοι ἐπίσης ἀρνοῦνται τὴ θεότητά του, καθὼς καὶ σὲ ὄλους τοὺς ἀρνητὰς τῆς θεότητός του, οἱ ὁποῖοι ἰσχυρίζονται, ὅτι πιστεύουν στὴ Γραφή, ἢ δηλώνουν, ὅτι δὲν πιστεύουν, ἀλλὰ διατεινόνται, ὅτι ἡ Γραφή δὲν κηρύττει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶνε Θεός. Ὅλοι αὐτοὶ παρερμηνεύουν τὴ Γραφή, κακοποιοῦν τὸ ἱερὸ κείμενο τῆς Πιστεῶς μας, μυωπάζουν δὲ καὶ πρὸς τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, τὰ τότε καὶ τὰ μέχρι σήμερα, καὶ εἶνε ἀναπολόγητοι καὶ αὐτοκατάκριτοι.

Στίχ. 39: «Ἐζήτουν οὖν πάλιν πιάσαι αὐτὸν καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν».

Τὸ «πιάσαι» εἶνε ἀπαρέμφατο, χρόνου ἀορίστου, τοῦ ρήματος «πιάζω», τὸ ὁποῖο σημαίνει «πιάνω, συλλαμβάνω».

Μεταφράζουμε: «Τότε προσπάθησαν νὰ τὸν πιάσουν, ἀλλὰ ἐξέφυγε ἀπὸ τὸ χεῖρ τους».

Οὔτε τὰ ὑπερφυῆ λόγια τοῦ Ἰησοῦ οὔτε τὰ ὑπερφυσικὰ ἔργα του ἔπεισαν τοὺς Ἰουδαίους γιά τὴ θεότητά του. Ἄν καὶ ἐμεῖς κατὰ τίς συζητήσεις μας μὲ αἰρετικούς καὶ ἀπίστους ἀναπτύσσουμε ἐπιχειρηματολογία μὲ ἰσχυρὰ καὶ συντριπτικὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς

Πιστεως, αλλά δεν πείθωμε τούς αντιφρονοῦντες, ἄς μὴ στενοχωροῦμεθα καὶ ἄς μὴ παραπονούμεθα ἄς σκεπτώμεθα, ὅτι τούς κακοπροαιρέτους, πεπωρωμένους καὶ διεστραμμένους δὲν συγκινοῦσε καὶ δὲν ἔπειθε οὔτε ὁ Χριστός, πού εἶνε Θεός, εἶχε λόγο ἀπολύτως τέλειο, καὶ βεβαίωμε τὸ λόγο του μὲ θαύματα. Τὰ ἐπιχειρήματά μας κατὰ τὶς συζητήσεις εἶνε δυνατὸ νὰ εἶνε συντριπτικά, ἀλλὰ δὲν πείθουν, ἂν δὲν συναντήσουν «καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην» (Ψαλμ. ν' 19).

Καὶ ἄλλες φορές οἱ Ἰουδαῖοι ἀποπειράθηκαν νὰ πιάσουν καὶ νὰ θανατώσουν τὸν Ἰησοῦ, ἀλλ' ἀπέτυχαν. Καὶ τώρα ἀποπειρῶνται, γιὰ νὰ προσθέσουν στὶς ἀποτυχίες τους μία νέα ἀποτυχία. Ὁ Χριστός καὶ τώρα διέφυγε ἀπὸ τὸ χέρι τους. Ὁ ποιμὴν ὁ μέγας, ὁ ὁποῖος εἶπε, ὅτι κανεὶς δὲν δύναται νὰ ἀρπάξῃ τὰ πρόβατα ἀπὸ τὸ χέρι του, πῶς ἦταν δυνατὸ νὰ ἀρπαχθῇ ὁ ἴδιος ἀπὸ τούς ἐχθρούς του; Τὸ χέρι τοῦ Χριστοῦ εἶνε ἀσύγκριτως ἰσχυρότερο ἀπὸ τὸ χέρι τῶν ἐχθρῶν του. Τὰ θαύματα καὶ ἡ πολλὴς φορές διαφυγὴ του ἀπὸ τὸ χέρι τῶν ἐχθρῶν του ἀποδείκνυαν τὴν ἀσύγκριτη ἰσχύ του, τὴν παντοδυναμία του, καὶ ὅτι, ἂν ἔπειτα συνελήφθη καὶ σταυρώθηκε, τοῦτο συνέβη μὲ τὴ θέλησί του. Ὁ ἴδιος παρέδωσε τὸν ἑαυτό του καὶ θυσιάσθηκε γιὰ τὶς ἁμαρτίες τοῦ κόσμου. Οἱ διεστραμμένοι Ἰουδαῖοι δὲν κατάλαβαν τοῦτο. Καὶ ὅταν εἶδαν τὸν Ἰησοῦ σταυρωμένο, ἐμπαίζοντας ἔλεγον: «Ἄλλους ἔσωσε, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι» (Ματθ. κζ' 42). Βλακώδης ὁ λόγος τους. Ἀφοῦ ἔσωσε ἄλλους, ἀσφαλῶς εἶχε τὴ δύναμι νὰ σώσῃ καὶ τὸν ἑαυτό του. Ἀλλ' ἐκουσίως παρέδωσε τὸν ἑαυτό του στὸ θάνατο, γιὰ νὰ σώσῃ ἡμᾶς. Δὲν τὸ κατάλαβαν οἱ ἄπιστοι Ἰουδαῖοι, τὸ καταλαβαίνουμε ἡμεῖς οἱ πιστοί.

Στίχ. 40-42: «Καὶ ἀπῆλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ἔμεινε ἐκεῖ. Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου ἀληθῆ ἦν. Καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν».

Μεταφράζουμε: «Καὶ πῆγε πάλιν πέρα ἀπὸ τὸν Ἰορδάνη, ὅπου στὴν ἀρχὴ βάπτισε ὁ Ἰωάννης, καὶ ἔμεινε ἐκεῖ. Καὶ πολλοὶ ἦλθαν σ' αὐτόν, καὶ ἔλεγον: "Ὁ Ἰωάννης δὲν ἔκανε κανένα θαῦμα, ἀλλὰ ὅλα, ὅσα ὁ Ἰωάννης εἶπε γι' αὐτόν, ἦταν ἀληθινά". Πολλοὶ δὲ ἐκεῖ πίστευσαν σ' αὐτόν».

Οἱ Ἰουδαῖοι στὶς ἀξιώσεις τοῦ Ἰησοῦ γιὰ τὴ μεσσιακὴ ιδιότητα καὶ τὴ θεότητά του ἀντέδρασαν καὶ ἀποπειράθηκαν, ὅπως εἶδαμε

προηγουμένως, νὰ τὸν συλλάβουν. Γι' αὐτὸ ὁ Ἰησοῦς ἐφυγε καὶ πῆγε πάλιν ὅπου εἶχε πᾶσι στὴν ἀρχὴ τῆς δημοσίας δράσεώς του, στὴν περιοχὴ πέρα ἀπὸ τὸν Ἰορδάνη, τὴν Περαιά, στὸν τόπον, ὅπου ἀρχικῶς βάπτισε ὁ Ἰωάννης, στὴ Βηθανία, κατ' ἄλλη γραφὴ Βηθαβαρά (Ἰωάν. α' 28), ὄχι βεβαίως στὴ Βηθανία πλησίον τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὅπου κατοικοῦσαν ἡ Μάρθα, ἡ Μαρία καὶ ὁ Λάζαρος, ἀλλὰ στὴ Βηθανία πλησίον τοῦ Ἰορδάνου. «Καὶ ἔμεινε ἐκεῖ». Τὸ ρῆμα «ἔμεινε» δεικνύει, ὅτι ἡ διαμονὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ παρατάθηκε ἐπὶ κάποιον χρονικὸ διάστημα, ἴσως ἐπὶ τρεῖς περίπου μῆνες.

Γιατὶ ὁ εὐαγγελιστὴς ἀναφέρει, ὅτι ὁ τόπος, ὅπου ὁ Ἰησοῦς πῆγε πάλιν, ἦταν ἐκεῖνος, ὅπου ἀρχικῶς βάπτισε ὁ Ἰωάννης; Διότι θέλει νὰ ὑπενθυμίσῃ τὰ ὅσα ἐγιναν καὶ ἐλέχθησαν ἐκεῖ ἀπὸ τὸν Ἰωάννη γιὰ τὸν Ἰησοῦ. Ὁ Ἰωάννης βάπτισε τὸν Ἰησοῦ καὶ ἔδωσε γι' αὐτὸν πολυλαπλὴ μαρτυρία. Ἐκτὸς ἄλλων ἔδωσε τὴ μαρτυρία, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶνε ἰσχυρότερός του, ἔχει προῦπαρξί, εἶνε ὁ Υἱὸς καὶ ὁ Ἄμνος τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, εἶνε ὁ Νυμφίος τῶν ψυχῶν, καὶ ἀπὸ τὴν πίστι σ' αὐτὸν ἐξαρτᾶται ἡ αἰώνιος ζωὴ (Ἰωάν. α' 7, 27-34, 36, γ' 27-36, ε' 32-33). Πολλαπλῶς ὁ Ἰωάννης κήρυξε καὶ διακήρυξε τὴ μεσσιακὴ ιδιότητα καὶ τὴ θεότητα τοῦ Ἰησοῦ. Ἀξιωματικῶς λοιπὸν ὁ τόπος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὁ Ἰησοῦς ἀρχισε τὴ δημοσίαν δράσιν του. Ὅπως παρατήρησε ἐρμηνευτὴς, «ἐνεῖχε πολὺ θέλητρον τὸ νὰ εὔρεθῃ ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὸ τέλος τοῦ σταδίου του εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἤρχισεν αὐτό».

«Πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν». Συρροὴ λαοῦ στὴν Περαιά κατὰ τὴν ἐκεῖ ἐπίσκεψιν τοῦ Ἰησοῦ. Ὅπου καὶ ἂν πῆγαινε ὁ Ἰησοῦς καὶ τὰ πλήθη πληροφοροῦνταν, τὸν καταδίωκαν. Οἱ ἐμπαθεῖς Ἰουδαῖοι, καὶ μάλιστα οἱ ἄρχοντες, τὸν καταδίωκαν μὲ κακὴ ἔννοια. Τὰ πλήθη τῶν καλοπροαιρέτων ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ τὸν καταδίωκαν μὲ καλὴ ἔννοια. Ἰσχυρότερος μαγνητὴς ψυχῶν ἀπὸ τὸ Χριστὸ δὲν ὑπῆρξε καὶ δὲν θὰ ὑπάρξῃ. Πολλὴς χιλιάδες, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά, τὸν ἀκολουθοῦσαν καὶ στὴν ἔρημο, καὶ ἐπὶ ἡμέρας ἔμειναν νηστικοί, κρεμασμένοι ἀπὸ τὰ χεῖλη του καὶ ἀπολαμβάνοντες τὴν τροφὴ καὶ τὴν τρυφὴ τοῦ ἄρτου, πού κατέβηκε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, μετὰ δὲ τὸν πνευματικὸ ἄρτο ἀπολάμβαναν καὶ τὸν ὑλικὸ διὰ θαυμάτων τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ καλοπροαίρετοι Ἰουδαῖοι, πού συνέρρευσαν στὴν Περαιά γιὰ τὸν Ἰησοῦ, ἔλεγον γιὰ τὸν Ἰωάννη, ὅτι «σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν», θαῦμα δὲν ἔκανε κανένα. Οἱ ἄνθρωποι, πού πιστεύουν στὸ μεταφυσικὸ κόσμον, διψοῦν τὸ μεταφυσικὸ στοιχεῖο, τὸ θαῦμα. Ἰδιαίτερος δὲ ἡ δίψα

του θαύματος διέκρινε τους 'Ιουδαίους. «'Ιουδαίοι σημεῖον αἰτοῦσι», λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Α' Κορ. α' 22). Ὁ 'Ιωάννης ἦταν ὁ μεγαλύτερος προφήτης. Ἐκανε δὲ ἐντύπωση, ὅτι αὐτὸς ὁ προφήτης, ὁ τόσο μεγάλος, τὸν ὁποῖον ἀρχικῶς πολλοὶ θεώρησαν Μεσσία, δὲν ἔκανε οὔτε ἓνα θαῦμα. Σὲ δλους δὲ τοὺς πιστοὺς προκαλεῖ ἐντύπωση, ὅτι ὁ «μεῖζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν» (Ματθ. ια' 11), ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ τοὺς ἀνδρες μέχρι τὴν ἐποχὴ τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἔκανε θαύματα. Καὶ οἱ μεγαλύτεροι Πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας δὲν διακρίνονταν ὡς θαυματουργοί. Ἄλλ' ἄς μὴ ἀποροῦμε γι' αὐτό. Τὰ μεγαλύτερα χαρίσματα τοῦ Θεοῦ δὲν εἶνε οἱ θαυματουργίες, ἀλλὰ τὰ χαρίσματα τοῦ λόγου, τὰ ὁποῖα οἰκοδομοῦν τὴν ψυχὴ καὶ τὴν Ἐκκλησία. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος τῶν θαυματουργιῶν καὶ ὄλων τῶν χαρισμάτων προτάσσει τὰ χαρίσματα τοῦ λόγου (Α' Κορ. ιβ' 28). Καὶ προτρέπει νὰ ζηλεύωμε τὰ χαρίσματα «τὰ κρείττονα», τὰ ἀνώτερα, τὰ χαρίσματα δηλαδὴ τοῦ λόγου. Ὁ προφήτης καὶ πρόδρομος καὶ βαπτιστὴς 'Ιωάννης εἶχε τὸ ἀνώτερο χάρισμα, τὸ χάρισμα τοῦ λόγου. Καίτοι ἦταν ἀγράμματος καὶ ἀνδρώθηκε μέσα στὴν ἔρημο, ἐπειδὴ ἦταν θεόπνευστος ἔκανε τόσο ὑψηλὸ κήρυγμα καὶ εἶπε τόσο θαυμαστά λόγια γιὰ τὸν 'Ιησοῦ, ποὺ φυσικῶς δὲν ἦταν ποτὲ δυνατό νὰ σκεφθῆ καὶ νὰ εἰπῆ καιεῖς. Καὶ ὅταν τὸ ὑψηλὸ κήρυγμα καὶ τὰ θαυμαστά λόγια τοῦ 'Ιωάννου ἐπαληθεύθηκαν ἀπὸ τὴν διακηρύξεις, τὰ θαύματα καὶ γενικῶς τὸ κήρυγμα, τὰ ἔργα καὶ τὴ ζωὴ τοῦ 'Ιησοῦ, οἱ ἄνθρωποι θαύμαζαν τὸν 'Ιωάννη καὶ ἔλεγαν, ὅτι ὅλα, ὅσα εἶπε γιὰ τὸν 'Ιησοῦ, «ἀληθὴ ἦν», δὲν διαψεύσθηκε τίποτε, βγῆκαν ἀληθινά. Ὁ 'Ιωάννης δοξαζόταν ἀπὸ τὸ λαὸ, διότι ὁ 'Ιησοῦς, ἰδίως μὲ τὰ καταπληκτικὰ θαύματά του, ἀποδείκνυε τὸν 'Ιωάννη ἀξιοπίστο.

Ὁ 'Ιωάννης εἶχε πρό πολλοῦ ἀποθάνει. Εἶχε κατεβῆ στὸν ἄδη, γιὰ νὰ κηρύξῃ καὶ ἐκεῖ τὴν ἔλευσι τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ τὰ λόγια του ἐπάνω στὴ γῆ, καθὼς ἐπαληθεύονταν ἀπὸ τὰ ἔργα καὶ γενικῶς τὴ ζωὴ τοῦ 'Ιησοῦ, ὠφελοῦσαν τοὺς ἀκροατὰς του. Καὶ μέχρι σήμερα ὠφελοῦν καὶ μέχρι τὴ συντέλεια τοῦ κόσμου θὰ ὠφελοῦν τὴν πιστὴν ψυχὴ τὰ λόγια τοῦ 'Ιωάννου. Βεβαίως οἱ κήρυκες τοῦ θεοῦ λόγου δὲν εἶνε ὅλοι μεγάλης ἐμβελείας, ὅπως οἱ προφῆτες σὰν τὸν 'Ιωάννη τὸν Πρόδρομο, οἱ ἀπόστολοι σὰν τὸν Παῦλο, οἱ Πατέρες σὰν τὸν 'Ιωάννη τὸν Χρυσόστομο. Πάντως ὁμως καὶ οἱ ταπεινότεροι κήρυκες τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ἄς ἔχουν ὑπὲρ ὅψι τους, ὅτι καὶ μετὰ τὸ θάνατό τους ἐκλεκτὲς ψυχές, ποὺ τοὺς ἄκουσαν, ὅταν ζοῦσαν, καὶ συγκινήθηκαν ἀπὸ τὰ κηρύγματά τους, θὰ ἐνθυμοῦνται καὶ αὐτοὺς καὶ λόγια τους, καὶ θὰ ὠφελοῦνται.

ΙΑ' ΚΕΦΑΛΑΙΟ

«Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται»

Στίχ. 1-2: «Ἦν δὲ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. Ἦν δὲ Μαρία ἡ ὑλεῖψασα τὸν Κύριον μύρον καὶ ἐκμάζασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἡσθένει».

Τὸ «ἐκμάζασα» εἶνε μετοχὴ ἀορίστου τοῦ ρήματος «ἐκμάσσω», τὸ ὁποῖο σημαίνει «σφογγίζω, σκουπίζω». Ἡ δοτικὴ «ταῖς θριξίν» σημαίνει «μὲ τὴν τρίχην τῆς κεφαλῆς, μὲ τὰ μαλλιά».

Μεταφράζουμε: «Ἦταν δὲ κάποιος ἀσθενὴς ὀνομαζόμενος Λάζαρος ἀπὸ τῆ Βηθανίας, ἀπὸ τὸ χωριὸ τῆς Μαρίας καὶ τῆς Μάρθας τῆς ἀδελφῆς τῆς. Ἦ δὲ Μαρία ἦταν ἐκεῖνη, ποὺ ἄλειψε (ἀργότερα) τὸν Κύριο μὲ μύρον καὶ σκούπισε τὰ πόδια του μὲ τὰ μαλλιά τῆς. Αὐτῆς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἦταν ἀσθενής».

Τὸ ἐνδέκατο κεφάλαιο τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ 'Ιωάννου σχεδὸν ὁλόκληρο ἀναφέρεται στὴν ἀνάστασι τοῦ Λαζάρου, τὴν πλέον ἐντυπωσιακὴ ἀνάστασι, ποὺ ἐνήργησε ὁ Χριστὸς κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐπιγείας δράσεώς του. Ἡ σχετικὴ ἀφήγησι παρουσιάζεται μὲ τρόπο τόσο λεπτομερῆ καὶ τόσο δραματικὸ, ὅσο καμμία ἄλλη ἀφήγησι στὸ Εὐαγγέλιο. Ἐπίσης σὲ καμμία ἄλλη ἀφήγησι ὁ χαρακτήρ τοῦ 'Ιησοῦ τὸ τελείως θεῖος καὶ τελείως ἀνθρώπινος δὲν παρουσιάζεται μὲ τρόπο τόσο ζωηρὸ καὶ τόσο σαφῆ.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς δίνει τὰ στοιχεῖα τοῦ προσώπου, ποὺ ἀξιώθηκε τῆς πλέον ἐντυπωσιακῆς ἀναστάσεως. Λάζαρος τὸ ὄνομά του, ὄνομα ἑβραϊκὸ, ποὺ σημαίνει ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς βοηθεῖ. Βηθανία ὁ τόπος καταγωγῆς του, ἓνα χωριὸ στὴν ἀνατολικὴ κλιτῶν τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, περίπου τρία τέταρτα τῆς ὥρας σὲ ἀπόστασι ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ. Σήμερα ὀνομάζεται Ἐλ-Ἀζαριέχ, ποὺ σημαίνει τὸν τόπο τοῦ Λαζάρου. Ἦταν τόσο σπουδαῖο τὸ θαῦμα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου, ὥστε ὁ τόπος πῆρε τὸ ὄνομά του. Ὁ Λάζαρος ἦταν ἀδελφὸς τῆς Μαρίας, ποὺ ὀλίγο πρό τοῦ πάθους ἄλειψε τὸν Κύριο μὲ μύρον, καὶ τῆς Μάρθας.

Ὁ Λάζαρος ἦταν ἰδιαιτέρως ἀγαπητὸς στὸ Χριστὸ. «Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν», εἶπεν ὁ Χριστὸς στοὺς Μαθητὰς του (στίχ. 11). Καὶ οἱ ἀδελφὸς τοῦ Λαζάρου διαμήμυσαν στὸ Χριστὸ: «Κύριε, ἴδε, ὃν φιλεῖς».